รายงานการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๓๓
(สมัยสามัญ สมัยที่สอง)

วันพุธที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

ฉบับสำนักการพิมพ์
ครั้งที่ ๒๘ ถึง ครั้งที่ ๓๖ (สมัยสามัญ สมัยที่สอง) พ.ศ. ๒๔๗๖

สารบัญ

ครั้งที่ ๓๓/๒๕๗๖ (สามัญ)

๑ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ๒๓๒๕_๒๓๐๖

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๓๓/๒๔๗๖ (สามัญ) สมัยที่ ๒

วันที่พุธ[๒๑] มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๙.๑๕ นาฬิกา

มีสมาชิกมาประชุม ๑๐๓ ท่าน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ข้อความที่เราประชุมค้างกันไว้นั้นคือ ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ในวันก่อนเราได้ปรึกษากันมาจบมาตรา ๑๘ แล้ว วันนี้มาตรา ๑๙ ต่อไป

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ก่อนที่เราจะลงมือกันในเรื่องพิจารณาถึงพระราชบัญญัติการพิมพ์นี้ ข้าพเจ้าในฐานที่เป็นกรรมาธิการตรวจร่างกฎหมายอาญรมฤดก ขอนำข่าวที่น่ายินดีมาแจ้งแก่สภาฯ นี้ว่า เจ้าคุณมุขมนตรีผู้เป็นประธานกรรมาธิการได้ถึงแก่กรรมเสียแล้ว ท่านเจ้าคุณมุขฯ ผู้นี้ เป็นผู้ที่สภาฯ เราได้เคยใช้หลายอย่าง และท่านก็ได้ทำสำเร็จมาด้วยความเหนื่อยอย่างมฤดกก็ได้สำเร็จไปแล้ว เท่าที่สมาชิกได้ทราบอยู่แล้ว นอกจากนี้สภาฯ นี้ยังได้เคยใช้ท่านเป็นกรรมาธิการตรวจกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในการที่ท่านต้องถึงแก่กรรมลงก็นับว่าสภาฯ ได้ขาดคนดีที่สภาฯ จะใช้ได้

คนหนึ่ง เหตุนี้ข้าพเจ้าจึงขอร้องให้สภา ฯ นี้แสดงความสลดใจในการที่เจ้าคุณมุข ฯ ได้ถึงแก่กรรมนี้ด้วย

พล. ท. พระยาเทพหัสดิน ผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร กล่าวว่า ในฐานที่ข้าพเจ้าเป็นเพื่อนส่วนตัวและเป็นเพื่อนนักเรียนของ เจ้าคุณมุข ฯ และในฐานที่ข้าพเจ้าเป็นเพื่อนร่วมราชการมาคนหนึ่ง เมื่อได้ทราบข่าวอันเป็นที่น่าสลดใจเช่นนี้ ข้าพเจ้าจะใคร่ขอชักชวนสภา ฯ นี้ให้ระลึกถึงคุณความดีที่ท่านได้เคยมีแก่บ้านเมือง เพื่อเป็นการตอบแทน เพื่อเป็นการสำแดงกตัญญุต่อผู้มีคุณของสยาม ข้าพเจ้าขอชักชวนสภา ฯ นี้ลุกขึ้นแสดงความเคารพ

สมาชิกยืนขึ้นส่งบอารมณ์ครู่หนึ่ง

หลวงวรนิติปรีชา ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้าพูดนี้ไม่ใช่ว่าจะไม่สลดใจในการนี้ แต่เพราะเหตุว่าข้าพเจ้าก็ได้รู้จักกับท่านมาเป็นเวลาช้านาน แต่ว่าเนื่องด้วยได้ตกลงเรื่องกฎหมายอากรมฤดกและเป็นเวลาต่วงเลยนานมาแล้ว ก็ยังไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงได้ล่าช้ามาจนบัดนี้ และยังไม่ได้ประกาศอีก ข้าพเจ้าขอทราบจากรัฐบาลว่าเป็นเพราะเหตุใด เพราะเหตุว่าเรื่องอากรมฤดกถ้าออกช้าไป รัฐบาลน่าจะขาดประโยชน์

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เรื่องนี้ท่านควรไปพูดเมื่อได้ประชุมเสร็จแล้ว

หลวงวรนิติปรีชา ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร กล่าวว่า

รัฐบาลได้ขาดประโยชน์ในสิ่งที่รัฐบาลจะได้ไม่มากก็น้อย เพราะฉะนั้น จึงขอถามรัฐบาลว่า เพราะเหตุไร เพราะเป็นเวลาล่วงเลยมากว่าเดือนแล้ว

ร.อ. หลวงชำรงนาวาสวัสดิ์ ร.น. กล่าวว่า ตามที่สมาชิกถามนั้นเช่นนั้น เท่าที่รัฐบาลจะตอบได้ก็คือว่าพระราชบัญญัติอากรมฤดกฉะบับนี้ภายหลังที่ได้ผ่านสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว ก็ได้ส่งขึ้นไปทูลเกล้า ฯ ถวาย เพื่อประกาศเป็นกฎหมายใช้สืบไป บัดนี้ผู้ดำเร็จราชการในพระองค์มิได้รับเรื่องซึ่งสภา ฯ ได้ตกลงไปเช่นนั้น และก็ได้มีพระราชเลขาไปกราบทูล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงทักท้วงมาเรื่องหนึ่ง คือที่เรียกว่า เคราน์ปรอบเปอร์ตี้ พระคลังข้างที่แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือเป็นของส่วนพระองค์ส่วนหนึ่ง กับเป็นของประเทศที่เรียกว่า เคราน์ปรอปเปอร์ตี้อีกส่วนหนึ่ง ในส่วนที่เป็นของประเทศนั้นเอง ตามอากรมฤดกของต่างประเทศมักไม่เก็บกัน เพราะฉะนั้นเมื่อพระราชประสงค์ค้านว่าไม่ควรจะเก็บในส่วนของประเทศ สำหรับส่วนของพระองค์ไม่ทรงขัดข้อง เพราะฉะนั้นเรื่องก็ยังคงค้างอยู่แค่นี้ก็อยู่ขั้นเจรจากันอยู่ เมื่อวานนี้ก็ได้มอบถวายให้ท่านที่ปรึกษาไปตกลงในกฎหมายฉะบับนั้น ถ้าแม้ว่าเป็นของประเทศแล้ว ก็ไม่เก็บ สปิริตในกฎหมายก็เป็นเช่นนั้น แต่ท่านที่ปรึกษาก็ยังไม่ได้มาส่งข่าวอะไร แต่ถึงหากว่าถ้ายังไม่เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยแล้ว รัฐบาลก็จะออกหนังสือรับรองได้ แต่ท่านที่ปรึกษายังไม่ได้มาส่งข่าวว่าได้ดำเนินการไปแค่ไร

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า พอใจหรือยัง

หลวงวรนิติปริชา ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร กล่าวว่า พอใจแล้ว

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๑๙ ไม่มีข้อแก้ไขอะไร มาตรา ๒๐ ไม่มีสมาชิกขอแปรญัตติ คณะกรรมาธิการขอแก้ไขเล็กน้อย คือคำว่า "โรงพิมพ์และบรรณาธิการ" แก้เป็น "บรรณาธิการและโรงพิมพ์" ทั้งนี้ เพื่อให้คำว่า "หลักแหล่ง" ที่มีอยู่ต่อไปนั้น หมายถึง หลักแหล่งของโรงพิมพ์ ไม่ใช่หลักแหล่งของบรรณาธิการ

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เมื่อไม่มีท่านผู้ใดคัดค้าน จะได้ถือว่ามาตรานี้ได้รับอนุมัติแล้ว

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๒ ไม่มีสมาชิกขอแปรญัตติ แต่คณะกรรมาธิการเห็นควรแก้ไขเล็กน้อย คือยกคำว่า "ให้ใช้" จากที่เติมไปไว้ข้างหน้าคำว่า "มาตรา ๕" และยกคำว่า "โดยไม่คิดราคา" จากที่เติมไปไว้ข้างหน้าคำว่า "เพื่อจะได้ตรวจตรา"

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เมื่อไม่มีท่านผู้ใดคัดค้าน จะได้ถือว่ามาตรานี้ได้รับอนุมัติแล้ว

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๒๒ นายเฉลียง ไชยกาล ขอให้เปลี่ยนคำว่า "ท่านมีให้ใช้" เป็นว่า "ท่านให้ใช้" และเติมคำว่า "ด้วย" ลงท้ายมาตรานี้ คณะกรรมาธิการเห็นว่า ควรตัด

มาตรา ๒๒ ออกเสียทั้งมาตราทีเดียว เพราะการระบุความในแผนกนี้ ย่อมเป็นประโยชน์ในการค้นคว้าต่อไปภายหน้า แม้หนังสือพิมพ์ของรัฐบาลก็ควรระบุไว้ด้วย

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า รัฐบาลจะขัดข้องหรือไม่

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่มีมาตรา ๒๒ นั้นไว้ ก็เพื่อจะให้เกียรติยศแก่เจ้าพนักงานของรัฐบาลออกหนังสือราชการ มิให้มีความผูกพันธ์ตามที่มีบทบังคับไว้ ในแผนก ๒ นี้ คือเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์และในพระราชบัญญัติก่อนก็เคยมีไว้แล้ว เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าอยากจะขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ในการพิจารณาพระราชบัญญัติการพิมพ์นี้ ตามที่ได้ปรากฏเหตุการณ์มาแล้วใน ๒—๓ วันนี้อีก คณะกรรมาธิการก็ได้รับคำติเตียนมาก คือว่า เป็นทางว่าคณะกรรมาธิการรุนแรงมาก รัฐบาลทำมาดีแล้ว แต่คณะกรรมาธิการรุนแรงเกินไปในเรื่องการออกพระราชบัญญัติการพิมพ์ ถึงอย่างไร ถ้ามีกฎหมายขึ้นมาข้อหนึ่ง ก็จำกัดไปคอนหนึ่ง แต่ว่าเสรีภาพที่ตัดไปจากหนังสือพิมพ์จะเอาไปทางไหนในเรื่องนี้ การออกกฎหมายนี้แต่ก่อน ๆ มา ถ้ารัฐบาลจะตัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ รัฐบาลก็เอาเสรีภาพอันนั้นมาให้แก่รัฐบาลเอง ตั้งแต่ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นคนละอย่าง ครั้น

มาเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว โดยฉะเพาะอย่างยิ่ง เราถือหลักเสรีภาพตัดสินนั้นไม่ได้ ให้แก่รัฐบาล คือให้แก่ประชาชนทั่วไป ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมาธิการจึงได้ถือเป็นหลักในการพิจารณาข้อหนึ่ง คือว่าสำหรับการที่จะตัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์แล้วฉะก้อ ถ้าตัดฝ่ายรัฐบาล คณะกรรมาธิการไม่ทำ และไม่มีข้อใดที่จะไปตัดเสรีภาพของหนังสือพิมพ์มาให้แก่รัฐบาล ถ้าหากว่าตัดออก ตัดเพื่อประโยชน์แก่ราษฎรทั่วไป คณะกรรมาธิการจึงได้ตัดมาตรา ๒๒ ที่รัฐบาลร่างมาเดิม มาตรา ๒๒ ตามความเดิมของรัฐบาลมีว่า "ข้อผูกพันธ์อันระบุไว้ในแผนกนี้ ท่านมิให้ใช้บังคับไปถึงหนังสือพิมพ์ของรัฐบาล" กรรมาธิการก็มาคิดว่า ทำไมเมื่อไปบังคับหนังสือพิมพ์บุคคลของราษฎรแล้ว ทำไมไม่บังคับหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลบ้าง การที่ใส่ชื่อนี้ ความจริงจะต้องพิมพ์วันพิมพ์ปีให้ถูกต้อง เรื่องนี้เป็นประโยชน์ทั่วไป ซึ่งรัฐบาลได้บังคับแก่หนังสือพิมพ์อื่น ๆ และผู้พิมพ์อื่น ๆ แล้ว แต่รัฐบาลจะไม่บังคับแก่หนังสือพิมพ์ของรัฐบาล กรรมาธิการเห็นว่าในการที่จะไม่ให้บังคับแก่หนังสือพิมพ์ของรัฐบาล คือถ้าแม้ว่าจะบังคับก็ไม่ได้รับความลำบากมากนัก แต่กลับจะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น เป็นทางที่จะทำให้ประชาชนรู้ โดยเหตุนี้ เรื่องนี้คณะกรรมาธิการจึงได้ตัดมาตรา ๒๒ ออกเสีย เพื่อให้ความเสมอภาค ในระหว่างหนังสือพิมพ์ของพลเมืองกับหนังสือพิมพ์ของรัฐบาล

นายเลี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า มาตรานี้ข้าพเจ้าได้แปรญัตติของรัฐบาล เป็นการตรงกันข้าม คือเมื่อว่าได้แปรญัตติไว้แล้ว คณะกรรมาธิการเห็นพ้องด้วย มีผลเท่ากัน ปัญหาที่ข้าพเจ้าแปรญัตติเช่นนั้น ก็เพราะเห็นว่าเวลานี้เราจะบกพร่องในความเสมอภาคไป ในระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เราควรจะบำรุงความเสมอภาคอันนี้ให้มากที่สุด เพื่อให้ราษฎรหรือหนังสือพิมพ์เห็นใจ เพราะเหตุว่า การที่เราจะห้ามหนังสือพิมพ์ของราษฎรแล้ว ส่วนรัฐบาลเราไม่ห้าม นั่นเรียกว่าไม่ให้ความยุติธรรมพอ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการที่จะทำให้ประชาชนและหนังสือพิมพ์พากันน้อยเนื้อต่ำใจไป เพราะเหตุว่ารัฐบาลก็บุคคลบุคคลเหมือนกัน แล้วทำไมจะทำอะไรไม่ผิดไม่เสียหาย เมื่อคนนั้นทำผิดก็ควรจะมีผิดด้วย ต้องทำอย่างเดียวกัน นอกจากนี้พูดถึงว่า แบบอย่างที่ว่าการที่เราจะทำความดีให้เห็นชัดในเรื่องแบบหรือหลักการใด ๆ ธรรมเนียมใด ๆ เราเองก็ต้องทำเป็นตัวอย่างให้เขาเห็นด้วย ไม่ใช่ว่าเขาทำแล้วตะก้อจะต้องอยู่ภายในบังคับ ส่วนเราทำนั้นเป็นพิเศษ อย่างนี้ ข้าพเจ้าเกรงว่าราษฎรจะเข้าใจไปว่า เราทำอะไรใช้แอบโซลูท เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่ามาตรานี้ควรจะตัดออกเสีย หรือว่าเอาอย่างข้าพเจ้าหรือเอาอย่างกรรมาธิการเสนอ ก็มีผลเช่นเดียวกัน เพื่อราษฎรจะได้เห็นอกเห็นใจว่ารัฐบาลเอง ท่านก็ยังยอมให้ท่านอยู่ในข่ายแห่งข้อบังคับ

ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์ กล่าวว่า มาตรานี้เคยมีมาช้านานแล้วนั้น ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง ข้าราชการและเรื่องต่าง ๆ ที่ลงในราชการนั้นโดยมากเป็นเรื่องและข่าวที่ได้ผ่านทางสภา ฯ และได้ผ่านทางการบริหาร และเป็นเรื่องที่ประกาศทั่ว ๆ ไป เพราะฉะนั้นก็เห็นว่าคงจะไม่มีลงไว้ปะปนอย่างนั้น อีกประการหนึ่งยังเกี่ยวกับบรรณาธิการจะต้องสอบ เรื่องนี้ควรต้องไว้วางใจรัฐบาล รัฐบาลก็ได้ให้บรรณาธิการเป็นคนที่ผ่านมัธยม ๘ และสูงกว่านั้นมาแล้ว เพราะฉะนั้นควรจะไว้วางใจรัฐบาลในการที่จะควบคุม ข้าพเจ้าเห็นตรงกันข้ามกับท่านสมาชิกที่กล่าวแล้ว เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าควรที่จะตัดออกและคงไว้ตามรูปเดิมของพระราชบัญญัตินี้

นายเตี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ตามที่ข้าพเจ้ากล่าวมานั้น ไม่ได้แปลว่าไม่ไว้วางใจ แต่เพื่อรักษาแบบหรือธรรมเนียม คือว่าถ้าอย่างนั้น ถ้าเราจะทำแล้ว เราแน่ใจว่าเราทำไม่ผิดหรือไม่มีอะไรที่เราจะทำผิด คือมีแต่ทำถูกเท่านั้น ก็ควรอย่างยิ่งที่จะให้เข้าอยู่ภายในกฎแห่งข้อบังคับอย่างนั้น ข้าพเจ้าเชื่อแน่ ๆ ว่าข้าพเจ้าพูดนี้ตรงไปตรงมา เมื่อแน่ใจว่ารัฐบาลจะไม่มีสิ่งที่เสียหายอะไรแล้ว ควรจะให้โอกาสแก่ราษฎรว่าข้าพเจ้าก็ขอคงอยู่ภายในข่ายแห่งข้อบังคับของกฎหมายเหมือนกัน ควรจะเป็นอย่างนั้น

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่ท่านสมาชิกเห็นว่าอยากจะให้มีความเสมอภาคในการให้ราษฎรของรัฐบาลเท่ากันในร่างพระราช

บัญญัติการพิมพ์นั้น ข้าพเจ้ามีความเห็นพ้องด้วยทุกประการ แต่ทว่าข้อความที่มีอยู่แล้วในมาตรา ๒๒ นั้น ถ้ายกเว้นการพิมพ์ของรัฐบาลซึ่งเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์นั้น ก็โดยเหตุว่ารัฐบาลมีเจ้าหน้าที่ประจำรู้แน่ว่าใครเป็นบรรณาธิการใครเป็นผู้พิมพ์อยู่เรียบร้อยแล้ว พระราชบัญญัติการพิมพ์นี้เพื่อจะควบคุมให้รู้ว่าใครเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ ใครเป็นบรรณาธิการ ก็เมื่อมีโอกาสทราบแน่นอนแล้ว ข้าพเจ้าไม่เห็นมีความจำเป็นเลยที่จะผูกมัดเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล สำหรับคนอื่นไม่ใช่เจ้าหน้าที่อาจจะเปลี่ยนกันได้ง่าย ๆ แต่เจ้าหน้าที่จะเปลี่ยนยาก และนอกจากนั้นในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติเอกสารเก่าได้มีข้อยกเว้นไว้เหมือนกัน คือราชกิจจานุเบกษา หนังสือราชการโดยมากเป็นหนังสือดำเนินการประจำราชการของแผนกบริหารทุกแผนก เพราะฉะนั้นที่จะเกี่ยวกับข่าวสารการเมืองนั้นมีน้อยเต็มที่ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอให้คงไว้ตามร่างเดิม และต่างประเทศก็มีการยกเว้นเรื่องนี้เหมือนกัน คือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลอาจจะมีหลักฐานดีกว่าก็ได้ แต่ที่วางเช่นนี้ก็ให้เกียรติยศบ้างความเสมอภาคควรจะให้ แต่ว่าสำหรับเรื่องนี้เกียรติยศก็ควรจะให้แก่เขาบ้าง เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอเสนอว่าให้คงไว้ตามร่างเดิม

ขุนชำนาญภาษา ผู้แทนราษฎรจังหวัดนราธิวาส กล่าวว่า ตามมาตรา ๒๒ นี้มีอยู่ ๒ คณะ คือฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายสมาชิกบางท่าน คือให้คงไว้ฝ่ายหนึ่ง และให้ตัดออกฝ่ายหนึ่ง เรื่องนี้ได้อภิปรายกัน

มามากแล้ว ข้าพเจ้าเห็นควรที่จะลงมติได้ว่า จะควรคงไว้หรือจะตัดตามสมาชิกเสนอ จึงขอเสนอให้ลงมติ

นายเนย สุจิมา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้ามีความสงสัยในร่างมาตรา ๒๒ ในเรื่องข้อผูกพัน เช่นนี้เกี่ยวเฉพาะของรัฐบาลเท่านั้นหรือ

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ฉะเพาะแผนก ๒ เท่านั้นเอง ที่เกี่ยวกับคนที่เป็นบรรณาธิการทหารเช่นนี้ จะเอามาให้ตรวจลำบากมาก ข้าพเจ้าอยากจะให้ของทหารเป็นเรื่องเทฆนิค เพื่อป้องกันการตรวจ

นายเดียง ไชยกาล แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ตามที่รัฐบาลแถลงคือจำกัดความในเรื่องคำว่าเสมอภาค ในที่นี้ตามมาตรา ๒๒ ไม่เกี่ยวกับเรื่องเสมอภาค ข้าพเจ้าก็ยังคิดใจอยู่ เพราะเหตุว่าอย่างไรก็ดี ถ้ามีกฎหมายออกไปบังคับไปว่า สิ่งใดที่ราษฎรทำไปจะต้องอยู่ในข้อบังคับอย่างนั้น ๆ แล้ว แต่ส่วนรัฐบาลทำไปจะไม่อยู่ในข้อบังคับเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไหน ๆ รัฐบาลเองก็รับรองแล้วว่าจะไม่มีการเสียหายอะไร เมื่อเช่นนั้นทำไมเราจะยอมทำให้ราษฎรเห็นใจไม่ได้ ขอให้สังเกตท่านผู้ใหญ่ในที่นี้ ในการแต่งตัวก็ดี การกระทำอะไรก็ดี ถ้าหากว่าท่านจะไม่ทำตามข้อบังคับก็ไม่ผิด แต่ว่าท่านพยายามทำให้เห็นว่าท่านเองก็ทำได้ เพราะฉะนั้นความเสมอภาคระหว่างราษฎรกับรัฐบาลนี้ก็เป็นอีกประการหนึ่ง พูดถึงว่าคำว่า

รัฐบาลนั้นคืออะไร และหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลซึ่งมีบรรณาธิการนั้นคืออะไร ก็คือเป็นเอกชนนั่นเอง และมาจากราษฎรนั่นเองที่เป็นบรรณาธิการอาจกระทำผิดได้บางท่าน ที่เรียกว่าส่วนตัวโดยเอาอำนาจในหน้าที่นั้นมาทำก็ได้ เมื่อกฎหมายนั้นคุ้มครองไว้ ก็เป็นทางที่ให้บุคคลนั้นขาดความระมัดระวัง เพราะฉะนั้นที่ข้าพเจ้าเสนอนี้เพื่อเห็นแก่รัฐบาลด้วย ไม่ใช่เห็นแก่ราษฎรฝ่ายเดียว

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่สมาชิกเสนอนั้น ก็อาจจะเข้าใจไปได้ทางหนึ่ง และขอให้ท่านระลึกว่าตามที่รัฐธรรมนูญเราก็มีบอกว่า ฝ่ายบริหารคือฝ่ายที่ปกครอง ส่วนประชาชนคือฝ่ายที่ถูกปกครอง เพราะฉะนั้นเมื่อฝ่ายปกครองทำอะไรไปเช่นนี้ก็ย่อมอยู่ในกฎในเกณฑ์ของเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว และฝ่ายที่อยู่ในปกครองก็อาจจะหลีกเลี่ยงไปด้วยประการทั้งปวง เพราะฉะนั้นท่านจะเอาฝ่ายบริหารกับฝ่ายราษฎรมาในด้านอันเดียวกันก็ย่อมเป็นไปไม่ได้เสมอ นี่เป็นของที่ขอให้ท่านวินิจฉัยให้เคร่งครัด สำหรับท่านสมาชิกที่อยู่ในที่นี้ ถ้าแม้ว่าฝ่ายบริหารกับฝ่ายราษฎรอยู่ในฐานะเดียวกันละก้อ กฎหมายหลายอันจะต้องแก้ไขกันอีกหลายอย่าง เช่นของทหารเขาห้ามไม่ให้คนเข้าไปเที่ยวเล่น ราษฎรก็บอกว่าเขามีเสรีภาพที่จะเข้าไปดูได้ แล้วจะทำอย่างไรกัน ถ้าแม้ว่าจะมีบังคับหรือมาตรหย่อนทางฝ่ายบริหารให้มากเกินไปก็เสียหายทางปกครองนั่นเอง เพราะฉะนั้นในการเรื่องนี้ขอให้ท่านระลึก

ไว้ให้ดีว่าในการที่จะแก้ไข และทำอย่างไรนั้น ไม่ใช่จะให้รัฐบาลมีอำนาจแอบโฆษณานั้นหามิได้เลย การนี้ไม่ใช่นึกเอาเอง เอามาจากร่างเดิมมาตรา ๒๓ และได้เทียบของกฎหมายต่างประเทศ แต่ว่าเหตุผลข้างต้น ข้าพเจ้าก็มีความเห็นเช่นท่านเหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณาถี่ถ้วนแล้ว ได้พิจารณาถึงหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลในแผนกเทคนิคต่าง ๆ เขาอาจจะมีความลับและอะไร ที่จะเก็บไว้บ้าง ไม่ต้องการเผยแผ่ ส่วนหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลถ้าปรากฏว่าถ้าทำความเสียหายแก่ใคร ผู้พิมพ์และผู้เป็นบรรณาธิการก็ปรากฏตัวเป็นหลักฐานเสมอ เพราะฉะนั้นใครจะพ้องร้องก็ไม่พ้นจากความรับผิดชอบไปได้ ส่วนหนังสือพิมพ์ของราษฎรเป็นการยากที่จะจับกุม ยากที่จะตรวจตราว่าใครเป็นผู้พิมพ์โฆษณา ใครเป็นบรรณาธิการ นอกจากนั้นก็ไม่เห็นมีอะไร เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้สมาชิกตริตรองดูให้ดี สำหรับข้าพเจ้าเอง ฉะเพาะในเรื่องนี้ขอให้คงร่างเดิมไว้

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ตามที่มีสมาชิกขอให้ตัดมาตรานี้ออกทั้งมาตรานั้น ข้าพเจ้าเห็นว่ามากเกินไป ที่จริงควรคงอยู่ตามรัฐบาล แต่ว่ามีบางตอนข้าพเจ้าเห็นว่ามีความสำคัญมากเช่นบอกว่าสิ่งที่ยังไม่เปิดเผยห้ามมิให้ออกโฆษณาก่อนได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ความเรื่องนี้ยังไม่ทราบว่ามีอำนาจแค่ไหน ก่อนที่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่นั้นแค่ไหน

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า สำหรับปัญหาเรื่องนี้มีอยู่อย่างที่รัฐบาลแถลงมา ข้าพเจ้าเองก็ขอประทานร้องเรียนและประทานความระลึกให้มาก เรื่องนี้เป็นธรรมเนียมต่อไปอีกร้อย ๆ ปี ไม่ใช่ว่าถ้าหากว่าเป็นกฎหมายที่อนุญาตให้ใช้ฉะเพาะรัฐบาลนี้ก็ไม่ว่าเลย แต่ที่ไม่ทราบว่าจะเป็นอย่างไร ที่ข้าพเจ้าพูดนี้ก็เพื่อเห็นอกราษฎร และราษฎรจะรู้สึกอย่างไรเมื่อมีมาตรานี้เช่นนี้

นายมงคล รัตนวิจิตร์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวว่า ข้าพเจ้าเข้าใจว่าไม่มีรัฐบาลใดในโลกนี้ที่จะยอมเสมอภาคกับราษฎร ขอให้ลงมติกันเสียทีว่าจะเอาอย่างไหน ข้าพเจ้าขอให้ปิดคำอภิปราย

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ข้าพเจ้าได้ปล่อยให้อภิปรายกันมานานแล้ว ควรจะปิดอภิปรายกันเสียที

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่ได้เถียงว่าทุกอย่างจะต้องเสมอภาคกันหมด เป็นแต่ว่า ข้าพเจ้าเถียงว่าสิ่งที่ควรจะเสมอภาคกันก็ควรให้เสมอภาคกัน ข้าพเจ้าเองไม่ได้ยืนยันว่าทั้งร้อยเปอรเซนต์จะต้องเสมอภาคกัน ไม่ใช่หมายความเช่นนั้น มาตรา ๒๒ ไม่ได้เป็นข้อใหญ่ใจความเกี่ยวกับความเสมอภาค ขอเข้าใจเช่นนั้นด้วย

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ปัญหามีอยู่ว่าจะคงไว้ตามร่างเดิมหรือจะตัดตามที่คณะกรรมาธิการและสมาชิกเสนอ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะแก้โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๑๘ ท่าน

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรคงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๔๓ ท่าน เป็นอันว่าให้คงไว้ตามร่างเดิม

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๒๓ นายเลี่ยง ไชยกาด ขอเติมคำว่า "ถ้าเป็นความลับ" ลงท้ายคำว่า "โดยกฎหมาย" คณะกรรมาธิการ เห็นว่าไม่เห็นควรให้เติม เพราะสิ่งใดที่ยังไม่เปิดเผยสิ่งนั้นต้องถือเป็นความลับอยู่เอง เรื่องนี้กฎหมายก็เปิดทางให้ขออนุญาตได้ จึงควรคงไว้ตามเดิม แต่เลขหมายมาตรา ๒๓ นี้ให้แก้เป็นมาตรา ๒๒

นายเลี่ยง ไชยกาด ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า พอใจแล้ว

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๒๔ นายเลี่ยง ไชยกาด ขอแก้คำว่า "การทหาร" เป็น "ราชการทหาร" คณะกรรมาธิการเห็นไม่จำเป็นต้องแก้ แต่เลขหมายมาตรานี้ ให้แก้เป็นมาตรา ๒๓

นายเลี่ยง ไชยกาด ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ฉะเพาะอันนี้เจ้าพนักงานการพิมพ์มีอำนาจที่จะออกคำสั่งห้ามการออก

โฆษณาในหนังสือพิมพ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการทหาร ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคำว่าราชการทหารเช่นนี้ ต่างกันกับการทหาร เพราะฉะนั้นขอคำอภิปรายจากรัฐบาลว่าอย่างไร คำว่าการทหารกับราชการทหาร

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ในขั้นต้นข้าพเจ้าอยากจะขอทำความเข้าใจ เมื่อเอามาตรา ๒๒ กลับขึ้นมาแล้ว เลขมาตราที่แก้กลับเป็นเลขที่ใช้ได้ คือถ้าหากว่า เลขาธิการอ่านออกมามาตราไหนก็ขอให้เข้าใจว่า เป็นเลขมาตราที่ถูกขีดนั้นเอง สำหรับมาตรา ๒๔ เดิมมีอยู่ว่าเจ้าพนักงานการพิมพ์มีอำนาจที่จะออกคำสั่งห้ามการออกโฆษณาในหนังสือพิมพ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการทหาร หรือเกี่ยวกับการเมืองระหว่างสยามกับต่างประเทศ แล้วแต่กรณี ท่านผู้ที่เสนอแปรญัตตินี้ ก็เสนอนิดเดียว คือว่าการทหารนั้น ให้เติมราชเข้าไปอีกตัวหนึ่ง เป็นราชการทหาร ในอันนี้เราต้องไปเติมราชการในที่อื่นอีก ในที่นี้ก็มีปัญหาอยู่นิดเดียวว่าจะใส่ได้หรือไม่ คณะกรรมาธิการเห็นว่าไม่จำเป็นเพราะได้ความอย่างเดียวกัน

นายเลี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ถ้ามีความอย่างเดียวกัน คือว่าราชการทหาร กับการทหาร ไม่ได้ทำให้ความเสีย ข้าพเจ้าก็ไม่คัดค้านเพราะไม่มีประโยชน์

ประธานสภา ฯ อ่าน ผ่านไปได้

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๒๕ นายเดี่ยง ไชยกาล ขอแก้ข้อความดังต่อไปนี้

(๑) บรรทัดที่ ๒ คำว่า "เจ้าพนักงาน" แก้เป็น "ให้เจ้าพนักงาน"

(๒) บรรทัดที่ ๓ ฆ่าคำว่า "มีอำนาจที่จะ"

(๓) บรรทัดที่ ๓ ฆ่าคำว่า "เพียง"

(๔) บรรทัดที่ ๔–๕ ให้ฆ่าคำว่า "ที่เจ้าพนักงานการพิมพ์เห็นสมควร" ออกเสีย

(๕) บรรทัดที่ ๕ เติมคำว่า "ไม่เกิน ๕ ชั่วโมง"

คณะกรรมาธิการเห็นไม่ควรแก้ตามนี้ เพราะถ้าแก้ตามที่เสนอมานั้นแล้ว การสั่งถอนใบอนุญาตหรือสั่งห้าม ตามมาตรา ๑๗ และ ๒๔ ก็มิได้ เป็นการแก้ไขหลักการในพระราชบัญญัตินี้ทั้งฉบับทีเดียว คณะกรรมาธิการจึงเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิม แต่เลขหมายมาตรานั้นให้แก้เป็นมาตรา ๒๔ และคำว่า มาตรา ๒๔ ที่มีอยู่ในมาตรานั้น ให้แก้เป็นมาตรา ๒๓

นายเดี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ในมาตรานี้ว่าหนังสือพิมพ์ใด ออกโฆษณาข้อความอันเข้าอยู่ในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ท่านว่าเจ้าพนักงานการพิมพ์มีอำนาจที่จะสั่งผ่อนผันเพียงให้หนังสือพิมพ์นั้น

เสนอข้อความที่จะออกโฆษณาต่อไป ให้เจ้าหน้าที่ตรวจข่าวตรวจก่อนในชั่วระยะเวลาที่เจ้าพนักงานการพิมพ์เห็นสมควร ข้าพเจ้าเห็นว่ามาตรานี้เป็นแต่บังให้อำนาจเจ้าพนักงานเท่านั้น แต่ไม่จำเป็นที่เจ้าพนักงานจะต้องทำ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่า เมื่อมีการห้ามก็ควรจะให้อำนาจแก่ผู้ถูกห้ามนั้นด้วย ที่จะได้รับการผ่อนผันเสียจริง ๆ เช่นในมาตรานี้ ไม่ได้แปลว่าเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานจำจะต้องผ่อนผันให้เสนอข่าว เป็นแต่ว่าให้อำนาจจะทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอแปรญัตติให้เป็นการบังคับเสียทีเดียว เป็นว่าให้เจ้าพนักงานการพิมพ์สั่งผ่อนผันให้หนังสือพิมพ์นั้นเสนอข้อความที่จะออกโฆษณาต่อไป ให้เจ้าหน้าที่ตรวจข่าวตรวจก่อนในชั่วระยะเวลาไม่เกิน ๕ ชั่วโมง ระยะเวลานี้ไม่จำกัดอาจจะเป็น ๓ ปีก็ได้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงขอแปรญัตติเป็นว่าไม่เกิน ๕ ชั่วโมง

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ข้อนี้เราจะต้องตกลงกันในหลักการเสียก่อน รัฐบาลได้ร่างมาว่า ในการที่จะปิดหนังสือพิมพ์ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะพิจารณาว่า เจ้าพนักงานเห็นสมควรว่า จะสั่งผ่อนผันให้หนังสือพิมพ์นั้นเสนอข้อความออกโฆษณาต่อไป เป็นเวลาตามสมควรเช่นนั้น ตามที่ท่านเสนอนั้นเป็นการเปลี่ยนหลักการ คือว่าถ้าตกลงตามคำขอแก้ของผู้เสนอแล้ว รัฐบาลจะปิดหนังสือพิมพ์โดยทันทีไม่ได้เลย เพราะอาจจะมีการปิดโดยทันทีได้ ถ้ารัฐบาลยอมแล้วกรรมาธิการก็ไม่ขัดข้อง

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามอำนาจที่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ นั้น มีไว้หลายสถาน สถานที่ ๑ สั่งบีดทีเดียวถ้ามีความผิดมาก สถานที่ ๒ เรียกมาว่ากล่าว แล้วก็สถานที่ ๓ จึงจะต้องให้หนังสือพิมพ์นั้นส่งมาให้ตรวจเสียก่อน เพราะฉะนั้นมาตรานี้เป็นการที่บังคับไว้เป็นบทอุปกรณ์ของมาตรา ๑๗ นั้นเอง ที่จะให้เจ้าพนักงานผ่อนสั้นผ่อนยาวตามสมควร แต่ที่จะให้รัฐบาลเรียกหนังสือพิมพ์นั้นมาตรวจเสียก่อนทุกฉบับ ข้าพเจ้าเกรงว่าจะเป็นการไม่ชอบ ด้วยเหตุว่าหนังสือพิมพ์บางอันก็ควรจะบีดเสียเลย ถ้าทำเช่นนั้นก็อาจจะทำให้ยุ่งยากแก่การงาน จะทำให้รัฐบาลลำบาก เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้คงไว้ตามร่างที่กรรมาธิการเสนอ

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ตามที่รัฐบาลแถลงก็เป็นคนละแง่กับความคิดของข้าพเจ้า คือมาตรานี้เป็นการช่วยหนังสือพิมพ์ที่ถูกบีดหรือถูกห้าม ถ้าหากว่ามีการถูกบีดถูกห้ามไว้แล้ว ก็ควรจะได้รับความผ่อนผัน โดยเจ้าพนักงานตรวจข่าวนั้นเสนอมา เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าเมื่อเราห้ามเขาแล้วเพื่อรักษาความยุติธรรมจึงควรให้อำนาจและโอกาสแก่เขา โดยคำแปรญัตติที่ข้าพเจ้าเสนอไปนี้ สำหรับเวลานั้นตามแต่เจ้าพนักงานจะเห็นสมควร ข้าพเจ้าก็เคยพบบางอย่างไม่ใช่งานรัฐบาลที่เดียว คำว่าสมควรนี้เป็นปัญหามาก

เพราะฉะนั้นที่ข้าพเจ้าแปรญัตติจึงให้ไม่เกิน ๕ ชั่วโมง ข้าพเจ้าเห็นว่าเจ้าหน้าที่ก็มีหน้าที่ทำอยู่แล้วคงไม่เป็นการเดือดร้อนที่จะจำกัดเวลาลงไป

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เวลานี้เราเถียงกันด้วยหลักที่ว่าจะควรให้โอกาสแก่รัฐบาลที่จะทำข้อเสนอกรรมาธิการและรัฐบาลที่เห็นพ้องด้วยกัน ก็คือว่าจะให้ โอกาสฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้มีเวลาผ่อนผันพิจารณาตัดสินตามเหตุการณ์

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอชี้แจงในคำของรัฐบาล ทางฝ่ายรัฐบาลที่คณะกรรมาธิการยอมเห็นพ้องด้วยมีอยู่เพื่อให้เป็นเจ้าหน้าที่มี ๒ ทาง คือจะปิดทันทีก็ได้ หรือว่าจะเรียกมาตรวจข่าวก็ได้ ส่วนท่านผู้เสนอนั้นเสนอว่า เรียกมาได้ทันที แต่ปิดไม่ทันที

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ฝ่ายคณะกรรมาธิการเสนอนั้นจะปิดทันทีก็ได้ และพิจารณาก่อนเห็นสมควรจึงปิดก็ได้ ตามความที่ท่านสมาชิกเสนอนั้น ปิดทีเดียวไม่ได้ เป็นอันว่า ข้าพเจ้าจะขอให้ลงคะแนนว่าจะเอาอย่างสมาชิกหรืออย่างกรรมาธิการและรัฐบาล ท่านผู้ใดเห็นด้วยที่สมาชิกเสนอ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๑๓ ท่าน

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นพ้องกับข้อเสนอของกรรมาธิการและรัฐบาล โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๕๒ ท่าน เป็นอันว่าให้คงไว้ตามข้อเสนอของกรรมาธิการและรัฐบาล

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๒๖ นายเฉลียง ไชยกาล เติมความท้ายมาตรานี้ว่า "แต่เจ้าหน้าที่ต้องรับตรวจให้เสร็จ และส่งภายใน ๑๐ ชั่วโมง"

คณะกรรมาธิการเห็นไม่ควรแก้ เพราะตามธรรมดาการตรวจข่าวหนังสือพิมพ์นั้นเจ้าหน้าที่ตรวจให้ทันที เรื่องใดไม่มีปัญหาก็เสร็จได้ในชั่วเวลาไม่ถึงชั่วโมง แต่บางเรื่องมีปัญหา ก็ต้องเสนอเจ้าหน้าที่สูงขึ้นไป อาจจะเป็นเวลาหลายวันก็ได้ จึงควรคงตามเดิม แต่ให้แก้เลขหมายมาตราเป็นมาตรา ๒๕

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า สำหรับมาตรา ๒๖—๒๗—๒๘—๒๙ นี้ ความไปรวมอยู่ในมาตรา ๓๑ เพราะฉะนั้นมาตรานี้ไม่จำเป็นที่ข้าพเจ้าจะแปรญัตติก็ได้ เพราะฉะนั้นเอาไว้อภิปรายในมาตรา ๓๑

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๒๗ นายเฉลียง ไชยกาล ขอแก้ข้อความในบรรทัดที่ ๒ คำว่า "หนังสือพิมพ์ฉบับนั้น" ให้ฆ่าออกและเติมคำต่อไปนี้แทน "หนังสือพิมพ์ฉบับที่ส่งให้ตรวจนั้น"

คณะกรรมาธิการเห็นว่าไม่จำเป็นต้องแก้ เพราะความเดิมชัดเจนดีแล้ว แต่ให้แก้เลขหมายมาตราเป็นมาตรา ๒๖ และให้คำว่า "ใน" เป็น "เมื่อ"

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ขอให้รอไว้อภิปรายในมาตรา ๓๑ เช่นเดียวกัน

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๒๘ นายเฉลียง ไชยกาล ขอแก้ความในบรรทัดที่ ๑ คำว่า "คำสั่ง" ให้แก้เป็นว่า "คำสั่งของเจ้าหน้าที่ของการรัฐ" และขอเติมคำต่อไปนี้ในบรรทัดสุดท้าย คือ "แต่ผู้ถูกห้ามมีอำนาจฟ้องศาล เพื่อขอความยุติธรรมได้ต่อไป" ขุนสุคนธวิทศึกษากร ขอแก้ความในบรรทัดที่ ๕ ที่ว่า "ท่านว่านายตำรวจชั้นสัญญาบัตรรับแจ้งความของ....." ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ขอแก้บรรทัดที่ ๕ คำว่า "ชั้นสัญญาบัตร" เป็น "ชั้นสารวัตรหรือผู้บังคับกอง"

คณะกรรมาธิการเห็นว่า ความในร่างเดิมดีพอแล้ว จึงมิได้แก้ตามขอ แต่ให้เปลี่ยนเลขมาตราเป็นมาตรา ๒๗

มาตรา ๒๙ นายเฉลียง ไชยกาล ขอแก้บรรทัดที่ ๓ ฆ่าคำว่า "ให้เป็นที่สุด" แล้วเติมคำ "ผู้อุทธรณ์มีอำนาจฟ้องศาลได้ต่อไป" ลงแทน

นายสนิท เจริญรัฐ ขอเติมความว่า "ในกรณีเช่นนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะต้องชี้ขาดภายใน ๓ วัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์" ลงในระหว่างคำว่า "ก็ได้" กับคำว่า "ชี้ขาด" ใน

บรรทัดที่ ๒ แล้วขอให้ยกความต่อจากนั้นไปจนจบมาตราขึ้นบรรทัดใหม่เป็นวรรค ๒ ของมาตรานั้น

นายสนิท เจริญรัฐ อธิบายว่า "ที่ขอให้มีข้อผูกมัดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรีบพิจารณาชี้ขาดคำอุทธรณ์ของผู้ถูกถอนใบอนุญาต ก็โดยเกรงว่า ถ้าไม่ผูกมัดไว้ อาจจะเป็นช่องให้เกิดการแกล้งหน่วงเหนี่ยวคำอุทธรณ์ไว้ก็เป็นได้ ซึ่งจะทำให้ผู้อุทธรณ์ ซึ่งไม่มีผิดเสียประโยชน์โดยไม่สมควร

คณะกรรมาธิการเห็นชอบตามข้อเสนอของนายสนิท เจริญรัฐ และได้เติมคำในบรรทัดที่ ๒ ของมาตรานี้ภายหลังคำว่า "ก็ได้" ดังต่อไปนี้

"กรณีเช่นนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะต้องชี้ขาดภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์"

อนึ่ง เลขหมายมาตรานี้ให้แก้เป็นมาตรา ๒๔

นายสนิท เจริญรัฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า มาตรา ๒๔ นี้ กรรมาธิการบอกว่ายอมแก้ตามข้าพเจ้าแปรญัตติไป แต่ในร่างที่กรรมาธิการได้แก้ไขไว้ไม่ปรากฏว่าได้แก้ให้ข้าพเจ้า เพราะฉะนั้นจึงขอให้แก้ให้ข้าพเจ้าด้วย

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า คือพิมพ์ผิด คือในรายงานของกรรมาธิการก็ได้ใช้แล้ว ถ้าจะดูในรายงานของกรรมาธิการหน้า ๑๐

จะเห็นได้ชัด ขอเพิ่มเติมว่าในกรณีย์เช่นนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะต้องชี้ขาดภายใน ๓ วัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์ ตงในระหว่างคำว่า "ก็ได้" กับคำว่า "ชี้ขาด" ในบรรทัดที่ ๒ ในเรื่องนี้ คณะกรรมาธิการได้เติมลงไปแล้ว แต่ว่ามีพิมพ์ผิดเอง คือในวรรคต้นข้อความอย่างเดิม ส่วนในวรรคที่ ๒ เติมคำว่า "ในกรณีเช่นนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะต้องชี้ขาดภายใน ๓ วัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์" ตงในระหว่างคำว่า "ก็ได้" กับคำว่า "ชี้ขาด" ในบรรทัดที่ ๒

ประธานสภาฯ กล่าวว่า นี่ไม่ใช่พิมพ์ผิดจากเจ้าหน้าที่ เพราะว่าในร่างที่กรรมาธิการส่งมาไม่มีอยู่แล้ว

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า คือในร่างไม่มีอยู่ ส่วนในรายงานมี เห็นจะถือแก้ไขไป ไม่ได้พิมพ์ผิด

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า มาตรา ๒๘ ข้าพเจ้าได้แปรญัตติไว้แล้วก็ยังไม่ตกลงกับกรรมาธิการ คือตามในร่างบอกว่าเมื่อได้รับแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าพนักงานการพิมพ์ว่าให้หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งฉบับใดซึ่งไม่ทำการตามคำสั่งแล้ว ก็ให้นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีอำนาจที่จะเก็บหรือริบหนังสือพิมพ์นั้นเสียได้

ประธานสภาฯ กล่าวว่า นี่เป็นการย้อนหลังไปมาตรา ๒๘ อีกแล้ว

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ยังไม่ตกลงกัน

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า เรื่องนี้ได้ตกลงกับคณะกรรมาธิการแล้ว

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า เรื่องนี้ยังไม่ได้ตกลงกัน เรื่องตำรวจชั้นสัญญาบัตร คณะกรรมาธิการยังไม่ตกลงกัน และบอกว่าจะมาพูดกันทีหลัง

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านเสนออย่างไร

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ข้าพเจ้าเสนอไว้อย่างที่เรียนเมื่อกี้แล้ว

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า เรื่องนี้เพื่อจะให้เข้าใจง่ายเข้า ความในร่างเดิมว่านายตำรวจชั้นสัญญาบัตร แต่ผู้แก้ไขขอให้แก้ว่านายตำรวจชั้นสารวัตรหรือผู้บังคับกอง เรื่องนี้แล้วแต่รัฐบาล

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามหัวเมืองบางแห่งก็ไม่มีสารวัตรหรือผู้บังคับกอง เท่าที่บัญญัติไว้ว่านายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ก็ดีแล้ว

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า เป็นอันว่ายังไม่ตกลง ข้าพเจ้าจะเรียนในที่ประชุมว่าเป็นอย่างไรเมื่อวันนั้น ข้าพเจ้ายังไม่ได้ตกลงกันในที่ประชุมกรรมาธิการ แต่ข้าพเจ้าขอแก้เอาคำว่า ชั้น ออกเสีย ให้เป็นสัญญาบัตร กรรมาธิการก็บอกว่าเหมือน

กัน แต่ข้าพเจ้าบอกว่าไม่เหมือน เพราะว่าบัตรนั้นรวมทั้งนายดาบด้วย แต่สัญญาบัตรนั้น ไม่ใช่นายดาบ

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรไม่หมายความรวมทั้งนายดาบด้วย นายดาบไม่ใช่นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า แต่ถ้าไม่หมายความว่านายดาบด้วยแล้ว ข้าพเจ้าก็พอใจแล้ว

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ไม่มีผู้คัดใจ จะได้ผ่านไป

เลขาธิการสภาฯ อ่านว่า มาตรา ๓๐ นายเลี่ยง ไชยกาล เสนอขอให้ตัดออกทั้งหมด แล้วใช้ข้อความต่อไปนี้แทน คือ

"ถ้าไม่เป็นเพราะคำสั่งของศาล หรือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือไม่เป็นเพราะมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุพิเศษซึ่งได้รับแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบก่อน

หนังสือพิมพ์ใดมิได้ออกจำหน่ายต่อเนื่องกันเป็นเวลาดังจะกำหนดต่อไปนี้ ท่านให้ถือว่าใบอนุญาตที่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์นั้นเป็นอันสิ้นอายุ

หนังสือพิมพ์รายวันมีกำหนด ๒ เดือน

หนังสือพิมพ์รายคาบ มีกำหนด ๓ เดือน"

นายแช่ ยุนิพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบุรี กล่าวว่า ความในมาตรา ๓๐ บรรทัดที่ ๓ ที่ว่า "หนังสือพิมพ์รายคาบนั้น ถ้ามิได้ออกจำหน่ายเกินกำหนดเป็นเวลากว่า ๓๐ วัน" นั้นหมายความว่าอย่างไร จะหมายความว่า ๓๐ วันของคราวที่ออกหรือหมายความว่า ๓๐ วันติดๆ กัน

คณะกรรมาธิการเห็นว่า ไม่มีข้อที่น่าสงสัยประการใดสำหรับเรื่องหนังสือพิมพ์รายคาบนั้น ความก็ชัดอยู่ว่า เวลา ๓๐ วัน นั้นต้องนับตั้งแต่วันที่ถึงกำหนดออกแล้วไม่ออก ส่วนข้อแก้ไขที่นายเฉลียง ไชยกาด ขอแก้นั้น คณะกรรมาธิการเห็นว่าความในมาตรานี้มีความหมายจะป้องกันมิให้หนังสือพิมพ์ใช้วิธีอันไม่สุจริตหลอกต่อรัฐบาลอย่างหนึ่ง ต้องการให้หนังสือพิมพ์พยายามดำเนินกิจการของตนให้เป็นหลักฐานสม่ำเสมอกันอย่างหนึ่ง ข้อความที่กรรมาธิการเดิมได้ร่างมานั้น ดีแล้ว เว้นแต่กำหนดเวลาสำหรับหนังสือพิมพ์รายวันที่กำหนดไว้ ๓๐ วันนั้น คณะกรรมาธิการเห็นว่ามากเกินไป จึงขอแก้เป็น ๑๕ วัน อนึ่งเลขมาตรานี้ให้แก้เป็นมาตรา ๒๙

นายเฉลียง ไชยกาด ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ในมาตรานี้ไม่มีคำไขหรือไม่มีเหตุไขไว้ว่าการไม่ออกหนังสือพิมพ์รายวันในระยะภายในใบอนุญาตหนังสือพิมพ์นั้นจะสิ้นอายุนั้นที่ เมื่อครบอายุที่ตราไว้ในมาตรานี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าแรงไป และไม่นึกถึงเหตุผลฉะเพาะบางประการที่หนังสือพิมพ์อาจจะไม่จำหน่ายโดยมีความจำเป็น หรือเป็นเหตุซึ่งนอกเหนืออำนาจก็ได้ แต่ว่าอาจจะมีการสันนิษฐานได้ว่าถ้านอกเหนืออำนาจแล้วอยู่ในลักษณะทั่วไป ข้าพเจ้าคิดว่าอาจจะไม่อยู่ก็ได้ แต่ถ้าหากว่าอยู่ก็ไม่มีปัญหา ที่นี้อีกอย่างหนึ่งในเรื่องเวลา กรรมาธิการ

เห็นว่าควรจะเอาเพียง ๑๕ วันถือว่าขาดอายุ ข้าพเจ้าเห็นว่าแรงไป ข้าพเจ้าขอแปรญัตติเป็น ๓ เดือน ขอให้ที่ประชุมนี้ทำความเข้าใจ

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า เรื่องนี้มีปัญหาในหลักการอยู่ในร่างเดิมของรัฐบาลนั้นมีอยู่ว่าหนังสือพิมพ์รายวันนั้น ถ้ามิได้ออกจำหน่ายต่อเนื่องกันเป็นเวลา ๓๐ วัน ท่านให้ถือว่าใบอนุญาตเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์นั้นเป็นอันสิ้นอายุ ซึ่งในหลักการที่ท่านผู้เสนอได้เสนอมาใหม่นั้นได้ตั้งข้อยกเว้นว่า ถ้าการที่ไม่ได้ออกนั้นเป็นเพราะคำสั่งของศาลและคำสั่งของเจ้าหน้าที่ ระหว่างเวลานั้น เวลาที่ไม่ออกนั้นไม่นับ ถ้าหากว่ารัฐบาลยอมแล้ว กรรมาธิการคณะนี้ก็ไม่ว่ากระไร

นายสนิท เจริญรัฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า ตามที่กรรมาธิการได้แก้อายุเวลาที่ไม่ออกหนังสือพิมพ์รายวันว่า ถ้าไม่ออกภายใน ๑๕ วันแล้ว ใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ ข้าพเจ้ามีความสงสัยว่าจะไม่ตรงตามหลักการที่เราได้รับไปแล้ว ในการที่ออกพระราชบัญญัตินี้ ถ้าว่าจะส่งเสริมเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ คือตามกฎหมายเดิมข้าพเจ้าจำได้ว่ามีกำหนด ๓๐ วันเหมือนกัน ครั้นถึงกฎหมายใหม่จะแก้ให้น้อยลงไป ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ถูกกับหลักการ คณะกรรมาธิการได้กล่าวว่า เพื่อจะป้องกันมิให้หนังสือพิมพ์ที่ใช้วิธีอันไม่สุจริตอย่างหนึ่ง และช่วยให้หนังสือพิมพ์พยายามดำเนินกิจการของตนให้เป็นหลักฐานอย่างหนึ่ง ความ ๒ ข้อนี้ข้าพเจ้าเข้าใจว่ายังไม่ถูก คือว่าถ้าจะ

บอกว่าจะบ้องกันนั้น ข้าพเจ้ายังสงสัยว่าจะทุจริตอย่างไร ข้าพเจ้าอยู่ในโรงพิมพ์เองก็ยังไม่เคยพบ และข้อนี้กฎหมายก็ช่วยอยู่แล้ว เพราะว่าหนังสือพิมพ์รายวันไม่อยากจะหยุดงานเลย ท่านจะสังเกตเห็นว่าในโอกาสที่งานของรัฐบาลก็ดี ของเอกชนก็ดี หยุดงานกัน แต่หนังสือพิมพ์รายวันจะไม่หยุดเลย เพราะเหตุว่าถ้าหยุดแล้ว หนังสือพิมพ์รายวันจะเสียประโยชน์เป็นอันมาก เป็นต้นว่าจะถูกต่อว่าและลดราคาค่าแจ้งความ แต่ส่วนเงินเดือนนั้นก็จ่ายให้เต็มอัตราตามเดิม อันนี้อีกประการหนึ่ง ถ้าโรงพิมพ์หยุดงานไปหลาย ๆ วันแล้ว ผู้รับประจำของหนังสือพิมพ์ฉบับที่หยุดนี้ ก็อาจจะไปรับหนังสือพิมพ์อื่นก็ได้ ครั้นหนังสือพิมพ์นี้ได้ออกอีก ผู้รับเก่าก็อาจไม่รับโดยไปรับหนังสือพิมพ์อื่นเสียแล้ว ถ้าหากว่าจะมีการหยุดก็อาจจะเป็นได้ว่า เกิดอุปสรรคในเรื่องเครื่องพิมพ์และเรื่องอื่น ๆ บางอย่าง อาจจะเกิดขลุกขลัก ต้องเที่ยวเวิ่งว้างโรงพิมพ์อื่นเขาพิมพ์ โรงพิมพ์อื่นเขามักจะไม่ค่อยรับจ้าง เพราะเป็นงานฉุกเฉิน และเขาอาจจะไม่รับพิมพ์ในเรื่องข้อความที่ตงไปอาจทำให้เกิดความเสียหายได้ และเขาก็ต้องรับผิดชอบด้วย ด้วยเหตุนี้โรงพิมพ์ต่าง ๆ จึงไม่ได้รับจ้างพิมพ์สำหรับหนังสือพิมพ์รายวัน โรงพิมพ์อาจจะไม่รับเพราะเขามีสัญญาผูกมัดเป็นต้นว่า รับพิมพ์ของรัฐบาลเสีย และในกรณีต่าง ๆ ถ้าหากว่ากรรมาธิการให้มีอายุเพียง ๑๕ วันแล้ว จะทำให้โรงพิมพ์และหนังสือพิมพ์ได้รับความเดือดร้อนเป็นอันมาก

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ในเรื่องกำหนดเวลา ๑๕ วัน หรือ ๓๐ วันนั้น แล้วแต่ความเห็นข้างมากว่าจะเอา ๑๕ วัน หรือ ๓๐ วัน แต่ว่าถ้าจะกลับแก้ ๓๐ วัน เป็น ๑๕ วัน ข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้องเลย แต่ว่าปัญหาที่อยู่ในหลักสำคัญคือ ปัญหาของนายเลี่ยง ซึ่งควรจะให้รัฐบาลได้แถลงให้ชัดว่า จะยอมตามนั้นได้หรือไม่ คือปัญหาข้อนั้นมีว่า ร่างเดิมของรัฐบาลว่า ถ้าหนังสือพิมพ์รายวันมิได้ออกจำหน่ายต่อเนื่องกันเป็นเวลาถึง ๓๐ วัน ท่านให้ถือว่า ไม่อนุญาตเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์นั้นเป็นอันสิ้นอายุ ในเรื่องของข้อยกเว้นว่า แต่ถ้าการที่ไม่ได้ออกนั้นเป็นเพราะคำสั่งของศาลหรือของเจ้าหน้าที่ก็ดี หรือไม่เป็นเพราะมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุพิเศษซึ่งได้รับแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบก็ดี ตามนี้ถ้ารัฐบาลไม่ขัดข้อง ข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้อง

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ความข้อนี้ให้แก้ไขไม่ได้ เพราะเหตุว่าถ้าหนังสือพิมพ์ฉบับใดถูกปิดไปเกิน ๓๐ วันก็เป็นอันสิ้นอายุ ถ้าปรารถนาจะออกหนังสือพิมพ์ใหม่ก็ต้องขออนุญาตกันใหม่

นายเลี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้าแปรญัตติ ๓๐ วันให้เป็น ๓ เดือน นั้น เพราะว่าตามมาตรานี้เข้มงวดเกินไป สมมุติว่ารัฐบาลจะทราบหรือไม่ว่าการที่ไม่ออกเช่นนั้นเป็นเพราะเหตุอะไร ถ้าหากว่ามีความจำเป็นเกิดฉุกเฉินก็ไม่อยู่ในข่าย

ของมาตรานี้ แต่ตามที่รัฐบาลแถลงเมื่อกี้ไม่ได้ว่าอย่างนี้ หมายความว่าไม่ได้ออกในเหตุใดก็ตามเกิน ๓๐ วัน เป็นสิ้นอายุ การขออนุญาตนั้นอาจจะไม่ได้เลยก็ได้ อย่าให้รุนแรงนัก จะเป็นของหนึ่งงาม

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า มาตรานี้คือเพื่อจะป้องกันไม่ให้หนังสือพิมพ์ที่ออกรายวันขอใบอนุญาตไว้หลายฉะบับ แต่ออกเพียงฉะบับเดียว เมื่อหนังสือพิมพ์ฉะบับนั้นถูกปิด ก็ออกฉะบับใหม่แทน แล้วข้อที่ ๒ ก็คือว่า หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ต่อราษฎรหรือประชาชน ถ้าคนใดรวมทุนรวมแรงไว้สำหรับทำหนังสือพิมพ์จะต้องเตรียมทุนไว้ให้พร้อม ต้องไม่หยุดไม่หย่อนจึงจะเป็นประโยชน์ ถ้ามีทุนเพียงร้อยหรือสองร้อยบาท ออกวันหนึ่งแล้วหยุด ๓ เดือน เช่นนั้นไม่มีประโยชน์ ข้าพเจ้าเคยพบมาแล้ว ถ้าหนังสือพิมพ์ที่เขามีทุนมาก มีคนดี ๆ รวมกำลังของใจในการทำงานอย่างที่สมาชิกเสนอนี้ แล้วละก้อมาตรานี้ไม่ขัดข้อง คนที่มีทุนร้อยเดียวนี้ เมื่อก่อนนี้เคยมี ในเรื่องนี้ขอให้คงไว้ตามร่างเดิม เมื่อมีทุนน้อย ไม่ใช่ว่า ทำไม่ดี หรือมีทุนมากทำดี ไม่ใช่อย่างนั้น ถ้าแม้ว่ายอมให้แล้ว และบีดได้ตามความพอใจ ก็ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และไม่เป็นประโยชน์แก่ประเทศเลยเลย เพราะฉะนั้นขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

นายเดียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ตามที่รัฐบาลแถลงเมื่อกี้หมายความว่า จะด้วยเหตุใดก็ตาม ถ้า

หนังสือพิมพ์นั้นไม่ออกเกิน ๓๐ วัน เป็นอันสิ้นอายุใบอนุญาต ถ้าอย่างนั้น เช่นหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งเจ้าหน้าที่ห้าม ๒๕ วัน เรียกบรรณาธิการไปไต่สวน ประกันก็ไม่ได้ พอพ้นอายุ ๒๕ วัน ก็ออก มีเวลาอยู่อีก ๕ วัน งานโรงพิมพ์ยังชุลมุนชุลเก กรรมกรก็หนีหมด แล้วจะทำอย่างไร บัญหาว่าการไม่อนุญาตเช่นนี้สมความยุติธรรมพอแล้วหรือ

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ผู้ที่จะทำหนังสือพิมพ์ก็ต้องเคารพต่อกฎหมาย ธรรมเนียมประเพณี เพราะฉะนั้นผู้แทนหนังสือพิมพ์ที่นั่งอยู่นี้ทั้งหลายเขาไม่เห็นเดือดร้อนอย่างนี้เลย เว้นไว้แต่หนังสือพิมพ์บางฉบับที่เป็นปฏิปักษ์ อันนี้ก็สมควร

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมนี้วินิจฉัยว่าอย่างไหนจึงจะเป็นธรรม

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เรื่องหมดอายุรัฐบาดเล่นอว่า หนังสือพิมพ์ที่ไม่ได้ออกเป็นระยะเวลา ๓๐ วันนั้น จะต้องขออนุญาตใหม่ สมาชิกขออนุญาตให้พิจารณาถึงเหตุผลที่หนังสือพิมพ์นั้นต้องถูกปิด ถ้าเป็นเพราะเหตุฉุกเฉินหรือเหตุพิเศษแล้ว รายงานเจ้าหน้าที่ให้ออกต่อได้ ส่วนกรรมาธิการเสนอเพียง ๑๕ วัน

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ในเรื่อง ๑๕ วันนั้น กรรมาธิการยอมถอน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ก็มีอยู่ ๒ ปัญหา ๑ ของสมาชิกเสนอ ๒ ของรัฐบาลเสนอ

นายเลี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ปัญหาเรื่องกำหนดวันนั้นไม่ติดใจ นอกจากให้ได้วินิจฉัยว่าไม่ออกเพราะเหตุใด

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านสมาชิกไม่ติดใจในปัญหาเรื่อง ๓๐ วัน แต่มีความติดใจในข้อที่ว่า ถ้าหนังสือพิมพ์นั้นต้องปิดโดยตัดสิทธิไม่ให้ออก ก็ขอให้ผ่อนผันว่าการปิดนั้นมีกำหนดอายุ เพราะฉะนั้นท่านผู้ใดมีความเห็นด้วยตามข้อเสนอของท่านสมาชิก ว่าจะมีการผ่อนผันตามเหตุผลของหนังสือพิมพ์ที่ถูกปิดบ้าง ขอได้โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๑๔ ท่าน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะคงไว้ตามร่างที่รัฐบาลเสนอ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๔๒ ท่าน เป็นอันว่าคงไว้ตามร่างของรัฐบาล

เลขาธิการสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๓๑ นายร้อยตรีถัด รัตนพันธ์ ขอแก้ความในวรรค ๔ ตั้งแต่บรรทัด ๑๖ ซึ่งขึ้นต้นว่า "อนึ่ง" จนถึงบรรทัดที่ ๒๐ ซึ่งลงท้ายว่า "อุทธรณ์" นั้น ขอให้ตัดออก

ทั้งหมด คณะกรรมาธิการได้ฟังคำอธิบายของผู้เสนอด้วยวาจาแล้ว ก็เห็นใจและเห็นเหตุผลในข้อเสนออยู่มาก แต่หากความข้อนี้เป็นหลักการอันหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้ และการที่จะตัดหรือคงไว้ก็มีเหตุผลด้วยกันทั้งสองทาง ซึ่งถ้าโต้เถียงกันไปมาก็มีทางพูดไม่มีสิ้นสุด คณะกรรมาธิการยังไม่สมควรจะตัดออก จนกว่าจะได้ฟังความเห็นของสภาฯ จึงได้ตกลงกับผู้เสนอว่า ให้ผู้เสนอยกเรื่องนี้ขึ้นอภิปรายในสภาฯ เพื่อฟังความเห็นของสภาฯ ต่อไป

นายเดื่อง ไชยกาล ขอเติมคำว่า "เมื่อบุคคลใดถูกห้ามหรือถูกยึดถือ หรือ" ลงข้างหน้าคำอื่นๆ ในมาตรานี้ และขอแก้ไขความอื่นๆ อีก คือ

(๑) บรรทัดที่ ๓ คำว่า "๙, ๑๑, ๗, หรือ ๘" แก้เป็นว่า "๙, ๑๐, ๑๗, ๑๘, ๒๗, ๒๘, ๒๙ หรือ ๓๐" แล้วเติมคำต่อไปนี้ลงในระหว่างบรรทัดที่ ๔ กับที่ ๕ "คำสั่งของกรรมาธิการนั้น ถ้าผู้ถูกสั่งเห็นว่าไม่ยุติธรรม ก็ชอบที่จะฟ้องขอความวินิจฉัยจากศาลได้ต่อไป ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหากฎหมาย"

(๒) บรรทัดที่ ๑๕ ให้ฆ่าคำว่า "ซึ่งให้ถือเป็นคำชี้ขาดชั้นที่สุด" และเติมคำว่า "อนึ่ง ถ้ามีผู้ร้องขอ ศาลเห็นความจำเป็นและเพื่อรักษาความยุติธรรม จะสั่งเปลี่ยนแปลงคำสั่งของเจ้าหน้าที่อย่างใดๆ ก่อนคำพิพากษาก็ได้"

(๓) บรรทัดสุดท้าย เพิ่มคำว่า "เว้นไว้แต่เจ้าหน้าที่นั้นจะประมาทหรือเฉื่อยเฉยอย่างแรง"

ข้อแก้ของนายเลี่ยง ไชยกาล เป็นการเพิ่มวิธีปฏิบัติให้พ้องศาลได้อีกต่อหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมาธิการเห็นว่าในเรื่องนี้ ควรให้อำนาจฝ่ายบริหาร และตามความในมาตรานี้ ฝ่ายบริหารก็ต้องพิจารณาถึง ๒ ชั้นแล้ว ไม่ควรให้ถึงต้องเป็นคดีในโรงศาลต่อไป

ขุนสุคนธวิทศึกษากร เสนอว่า วรรค ๕ ความไม่สู้สนิทหูในภาษาไทยนัก เขียนเป็นทำนองในประโยคภาษาอังกฤษ เอามุขยประโยคไว้ข้างต้น เอาอนุประโยคไว้ข้างท้ายผิดทำนองภาษาไทย ความวรรคนี้ข้าพเจ้าคิดว่า คงบัญญัติคุ้มครองรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานการพิมพ์ไม่ให้ต้องรับผิดใช้ค่าเสียหาย ในระหว่างตั้งแต่วันสั่งถอนใบอนุญาตนั้นด้วย ประโยชน์ใช้ว่าในระหว่างคอยคำวินิจฉัยของคณะกรรมาธิการนั้นดูประหนึ่งจำกัดการไม่ต้องรับผิดตั้งแต่วันที่ผู้นั้นยื่นอุทธรณ์ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว ระหว่างเวลาสั่งถอนจนถึงวันยื่นอุทธรณ์นั้น รัฐบาลหรือเจ้าพนักงานการพิมพ์จะต้องรับผิดชอบ จึงขอแก้และเติมความในวรรคนี้ให้ชัดเจนดังต่อไปนี้

อนึ่ง คำสั่งของเจ้าพนักงานการพิมพ์อันเป็นไปโดยสุจริตนั้น แม้คณะกรรมาธิการจะสั่งยกหรือแก้ไขประการใดก็ตาม ในระหว่างเวลาที่ได้ในสั่งถอนใบอนุญาต จนถึงเวลาที่คณะกรรมาธิการวินิจฉัยเด็ดขาดนั้น

รัฐบาลหรือเจ้าพนักงานการพิมพ์ไม่ต้องรับผิดใช้ค่าเสียหาย ในเหตุที่สั่งถอนใบอนุญาตให้แก่บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตหรือบุคคลอื่นใดเลย

วรรค ๑ บรรทัดที่ ๔ ขอเติมความว่า "หรือถูกถอนใบอนุญาต" ลงท้ายคำว่า "บอกบัด" หน้าคำว่า "นั้น" อ่านได้ความเต็มว่า "นับตั้งแต่วันรับคำสั่งบอกบัดหรือถูกถอนใบอนุญาตนั้น"

คณะกรรมาธิการได้แก้ไขตามข้อเสนอของขุนสุคนธวิท ฯ ที่ให้เติม วรรค ๑ บรรทัดที่ ๔ ว่า "หรือถูกถอนใบอนุญาต" ส่วนข้อความในวรรคสุดท้ายของมาตรานั้น ถ้าสภา ฯ วินิจฉัยให้คงไว้ก็ควรตัดคำว่า "ในระหว่างคอยคำวินิจฉัยของคณะกรรมาธิการพิจารณาอุทธรณ์" ออกเสียอันหนึ่งเพื่อหมายของมาตรานั้นให้แก้เป็นมาตรา ๓๐

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า มาถึงปัญหาในมาตรา ๓๑ ข้าพเจ้าขอแถลงปัญหาเพื่อให้ที่ประชุมนี้และทางรัฐบาลเข้าใจง่ายขึ้น คือหลักสำคัญที่เป็นปัญหาในข้อนี้คือว่า ในหลักสุดท้ายที่รัฐบาลอ้างมาว่าถ้ารัฐบาลสั่งบัดหนังสือพิมพ์ผิดไปแล้ว รัฐบาลไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่หนังสือพิมพ์ แต่ท่านผู้เสนอ คือนายร้อยตรี ถัด เสนอว่า ถ้าสั่งบัดผิดแล้วทำไมไม่ใช้ค่าเสียหายเขา จึงขอให้ตัดข้อนี้ออกเสีย คณะกรรมาธิการพิจารณาเห็นแล้วว่า การบัดหนังสือพิมพ์นั้นค่าเสียหายไม่ใช่จำนวนพัน ค่าเสียหายนั้นนับเป็นจำนวนหมื่นก็ได้ ถ้าหากบัดผิดไปแล้ว ความเสียหายก็ตกอยู่แก่หนังสือพิมพ์มาก จะให้

รัฐบาลใช้ค่าเสียหายนั้นหรือไม่ ข้อนี้เป็นปัญหาซึ่งกรรมาธิการไม่ตกลงคือยังไม่ตกลงแก้ไข ขอให้นายร้อยตรีถัดมาอภิปรายในสภา ฯ เพื่อให้รัฐบาลยินยอม ถ้ารัฐบาลยินยอมเช่นนั้นแล้ว กรรมาธิการก็ไม่ขัดข้อง

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า การที่ข้าพเจ้าขอแปรญัตติ ตัดข้อความวรรคที่ ๔ ของมาตรา ๓ มีความว่า "อนึ่งคำสั่งของเจ้าพนักงานการพิมพ์อันเป็นไปโดยสุจริตนั้น แม้คณะกรรมาธิการพิจารณาอุทธรณ์จะสั่งยก หรือแก้ไขประการใดก็ตาม รัฐบาลหรือเจ้าพนักงานการพิมพ์ ไม่ต้องรับผิดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลผู้ได้รับอนุญาต หรือบุคคลอื่นใดเพราะเหตุที่ได้ถอนใบอนุญาตในระหว่างคอยคำวินิจฉัยของคณะกรรมาธิการพิจารณาอุทธรณ์" ความในตอนนี้ที่ข้าพเจ้าขอตัดออก เพราะเห็นว่ายังไม่เป็นยุติธรรม เพราะเหตุว่าการทำความเสียหายใด ๆ จำเป็นจะต้องรับผิดชอบทุกอย่าง แล้วนี่เจ้าพนักงานการพิมพ์ได้สั่งปิด โดยเจ้าพนักงานการพิมพ์คนเดียว ไม่ใช่คณะกรรมาธิการซึ่งกระทรวงได้ตั้งขึ้น คนๆเดียวไปสั่งปิดแล้ว เมื่อเจ้าพนักงานอุทธรณ์ได้สั่งบอกว่าการปิดนั้นไม่ยุติธรรมแล้ว ก็ไม่ยอมใช้ค่าเสียหายให้ ตามความในตอนนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เป็นการยุติธรรมอย่างเอกเดียว เพราะเหตุอะไร การเสียหายของหนังสือพิมพ์มีมากต่างว่าถูกปิดลงไป ๓ วัน ในเวลา ๓ วันนั้น โรงพิมพ์อาจจะเสียหายได้ตั้งหมื่นบาทหรือกว่าหมื่นบาทก็ได้ แต่ว่าการเสียหายครั้งนี้ไม่ใช่ความ

ผิดของโรงพิมพ์เลย เป็นความผิดของเจ้าพนักงานการพิมพ์คนเดียวที่สั่งผิด แล้วทางโรงพิมพ์ได้รับความเสียหายไม่ใช่น้อยเพราะโรงพิมพ์เท่านั้นเสียหายถึงคนทำงานโรงพิมพ์ด้วย ย่อมได้รับความเดือดร้อนไปด้วยกันทั้งหมด ถ้าหากว่าได้สั่งไปด้วยความสุจริต คำว่าสุจริตจะต้องพิสูจน์กันอีกว่าอะไรสุจริตอะไรไม่สุจริต ถ้าหากว่าจะเป็นสุจริตได้ก็เลยไป ถ้าเป็นการทุจริตแล้ว ก็บังเกิดการเสียหายแก่หนังสือพิมพ์เป็นอันมาก เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เป็นการยุติธรรม จึงขอให้ตัดในวรรคนี้ออกเสียทั้งหมด เพื่อจะให้ผู้ที่ได้รับการเสียหายไปร้องเรียนต่อศาลขอความยุติธรรมต่อไป

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า มาตรานี้ข้าพเจ้าก็ได้แปรญัตติไว้ มีความประสงค์อย่างเดียวกัน แต่ใช้คำว่า "เว้นแต่จะประมาทหรือเถิดเทอออย่างแรง" การที่แปรญัตติอย่างนี้ความเห็นก็ตรงกับคุณถัดกล่าวแล้ว ข้าพเจ้าไม่สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคนทุกคนที่ทำจะต้องสุจริต ๑๐๐% เสมอไป ที่จะต้องไม่ผิดพลาดอะไร ข้าพเจ้าไม่สันนิษฐานอย่างนั้น ข้าพเจ้าสันนิษฐานว่าคนทุกคนอาจจะมีผิดพลาดเถิดเทอ ไม่มีความระมัดระวังได้ มาตรานี้จะเป็นเครื่องบังคับทำให้เจ้าหน้าที่นั้นระมัดระวังขึ้นอีก ถ้าสั่งราษฎรผิดไป

ก็ควรจะใช้ค่าเสียหายให้ เพราะฉะนั้นก็อยากจะให้มีคำแปรญัตติไว้ ถ้าหากว่าแก้อย่างคุณถัดก็ใช้ได้เหมือนกัน เป็นแต่เพิ่มไว้ว่า "เว้นแต่เจ้าหน้าที่นั้นจะประมาทเลินเล่ออย่างแรง" เพื่อรักษาคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ให้ละเอียด

ประธานสภาฯ กล่าวว่า เพื่อตัดปัญหาให้สั้นเข้า ในมาตรานี้มีอยู่หลายวรรคด้วยกัน ปัญหาที่สมาชิกเสนอมีอยู่ในวรรคสุดท้าย เพราะฉะนั้นอยากจะให้ลงมติเป็นวรรคเสียก่อน

ขุนสุคนธวิทศึกษากร ผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรสาคร กล่าวว่า สำหรับปัญหาในเรื่องมาตรา๓๓นั้น ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นหลักข้อแปรญัตติของข้าพเจ้า เหตุใดจึงว่าหลัก ก็เพราะว่าข้าพเจ้าขอแปรญัตติในหลักการว่าแผนก ๓ ความรับผิดชอบในการพ้องคดีและวิธีดำเนินการยังไม่เป็นแบบที่ถูกต้อง จึงได้ขอแปรญัตติแบ่งความรับผิดการพ้องคดีและวิธีดำเนินการออกเป็น ๒ แผนก คือให้เป็นแผนกการอุทธรณ์การรับผิดชอบและวิธีดำเนินการ และเอาบทลงโทษไปไว้อีกส่วนหนึ่งเป็นแผนก ๔ ตามแบบที่กฎหมายของรัฐบาลได้เขียนมาแล้วทุกๆ มาตรา ความจริงข้าพเจ้าก็ไม่น่าจะเถียงในเรื่องแบบ แต่ได้คิดว่าวิธีการร่างพระราชบัญญัติในแผนก ๓ นั้น คณะกรรมาธิการของรัฐบาลน่าจะได้เอามาจากพระราชบัญญัติสมุดเอกสารหนังสือพิมพ์ ไม่ได้ปรับปรุงใหม่ เพื่อสะดวกแก่ศาลในการที่จะหยิบยกมาลงโทษ ข้าพเจ้าได้ขอแก้ไว้ และได้ส่งคำแปร

ญัตติไว้เป็นแผนก ๓ และแผนก ๔ โดยชัดเจนแล้ว คณะกรรมาธิการกลับเห็นว่าเป็นแบบที่ไม่งาม ข้าพเจ้าจึงอยากจะเสนอต่อที่ประชุมนี้ว่า การแก้แบบโดยเอกบทลงโทษไว้เป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก เพราะว่าในร่างพระราชบัญญัติของเรานี้มีในมาตรา ๓๓ วรรค ๓ เป็นบทลงโทษ แต่ว่าในมาตรา ๓๓ วรรค ๒ นั้น เป็นวิธีดำเนินการในมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๔, ๓๕, ๓๖, ๓๗, ๓๘, วรรค ๒ ๔๐, ๔๑, ๔๒, ๔๓, เป็นบทลงโทษ ไม่ใช่วิธีดำเนินการเลย ส่วนที่เป็นเรื่องความรับผิดและวิธีดำเนินการนั้น มีฉะเพาะมาตรา ๓๑, ๓๒, ๓๓, วรรค ๒ และ ๓๘, ๓๙ วรรค ๑ และวรรค ๓ มีอยู่ ๔ มาตราเท่านั้น ซึ่งถ้าคิดดูตามแบบแล้ว เราน่าจะเอกแบบ เอาให้ชัดเจน ไม่น่าจะไปรวมกันเป็นการลำบากแก่การที่จะพิจารณา จึงขอเสนอต่อที่ประชุมนี้ เพื่อจะได้ลงมติในหลักการนี้ก่อนว่า เราควรจะเอกบทลงโทษหรือว่าจะเอามารวมกันไว้ในความรับผิดกับวิธีดำเนินการซึ่งผิดกับกฎหมายที่ดำเนินอยู่

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่ขุนสุคนธฯ เสนอนั้น ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วยเป็นอย่างยิ่ง ถ้าปรากฏว่าพระราชบัญญัตินี้มีบทลงโทษมากมาย แต่พระราชบัญญัติสมุดเอกสาร ไม่ปรารถนาที่จะลงโทษใครมากมายเหลือเกิน บทลงโทษจึงน้อย เมื่อบทลงโทษน้อย ความรับผิดชอบการพิจารณาและวิธีดำเนินการก็รวมกันอยู่ได้ ที่ข้าพเจ้าเขียนนั้น ไม่ใช่ข้าพเจ้าเขียนเอง การเขียนก็ใช้ตามหลัก ไม่ใช่ฉะเพาะ

ประเทศสยาม เมื่อเขียนแล้วก็ส่งให้กรมร่างกฎหมายตรวจ ตอน
หลังข้าพเจ้าได้รับโอกาสให้ทำในเรื่องนี้ เมื่อทำเสร็จแล้วก็ให้เขาตรวจตัว
บทและได้ตรวจทุกถ้อยคำ ทางนั้นก็ไม่มีใครทักท้วงในเรื่องนี้ ข้าพเจ้า
เองก็มีความเห็นอย่างขุนสุคนธฯ เสนอมาเหมือนกัน แต่ว่าเป็นผลเด็ก
น้อย ถ้าแก้ก็จะลำบาก ถ้าคงไว้ก็จะไม่ผิด เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
อยากจะให้คงไว้ตามร่างเดิม

ขุนสุคนธวิทศึกษากร ผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรสาคร กล่าวว่า
ตามคำของท่านรัฐมนตรี ซึ่งเป็นกรรมาธิการในการเขียนร่าง พระราช
บัญญัตินี้ แต่เดิมก็รับรองว่า ถ้าหากว่าแบ่งลักษณะเป็นมาตราบทลงโทษ
ในแผนก ๓ ฉะนี้แล้ว ก็เห็นชอบด้วย และว่าควรแก้เหลือเกิน แต่
ในต่างประเทศเขานิยมอย่างแบบที่ร่างมานี้ ในต่างประเทศนั้นเขาจะมีแบบ
แผนอย่างไรข้าพเจ้าไม่อยากจะพูด แต่เท่าที่ข้าพเจ้าตรวจแล้ว ดูเหมือน
ว่าในแผนก๓นี้ทั้งหมด ยกมาจากพระราชบัญญัติสมุดเอกสารหนังสือพิมพ์
โดยไม่ได้แก้ไขอะไรเลยทีเดียว เก็บเอามาทุกคำเลียด้วย ถ้าอย่างนั้น
ถ้าได้ตรวจดูอย่างที่ข้าพเจ้าเสนอแล้ว บทลงโทษทั้ง ๙ มาตราให้แยก
บทลงโทษไว้ต่างหากให้สะดวกแก่นักศึกษา ด้วยเหตุผลเช่นนี้ข้าพเจ้า
ไม่อยากทำด้วยแบบ เพื่อให้สะดวกแก่ผู้ศึกษาด้วยประการทั้งปวง จึง
ขอยืนคำว่า ขอให้ลงมติว่าเรควรจะแยกบทลงโทษ ๙ มาตราไปไว้
ต่างหาก

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า มีปัญหาในเรื่องแบบ เพราะฉะนั้น ขอให้ที่ประชุมนี้ลงมติว่า ควรจะแยกบทลงโทษไปรวมไว้ในที่แห่งเดียวกันอย่างที่สมาชิกเสนอ หรือจะเป็นไปตามที่รัฐบาลเสนอมา ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะแยกให้เป็นแบบอย่างที่สมาชิกเสนอ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๒๕ ท่าน

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะคงร่างเดิม โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๕๐ ท่าน เป็นอันว่าให้คงไว้ตามร่างเดิมของรัฐบาล

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ต่อไปนี้ขอให้พิจารณาเป็นวรรค ๆ ในวรรคที่ ๑ มีคำแก้ไขหรือไม่

นายเลี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ถ้าตั้งพิจารณาในวรรคที่ว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่จะไม่มีอะไรต้องรับผิดชอบในเรื่องค่าเสียหายเลยหรือ แล้วจะได้แถลงการแปรญัตติในเรื่องอำนาจพ้องของบรรณาธิการ

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า นั้นอยู่ในวรรคสุดท้าย ถ้าหากว่าไม่ข้องใจในวรรค ๑, ๒, ๓ แล้ว จะได้พิจารณาต่อไป

นายเลี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า มาตรา ๓ นี้ ข้าพเจ้าได้แปรญัตติ ข้อความสำคัญมีอยู่ว่า เมื่อหนังสือ

พิมพ์ถูกทำโทษด้วยประการใด ๆ ปัญหามีอยู่ว่าควรจะให้หนังสือพิมพ์มีโอกาสร้องขอความยุติธรรมต่อศาลได้ต่อไป ข้าพเจ้าเห็นว่าสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องไม่ปิดปากหนังสือพิมพ์ให้อยู่ในทางเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารเท่านั้น ควรจะมีทางฝ่ายตุลาการด้วย เพราะเหตุว่าหนังสือพิมพ์ที่ถูกลงโทษ เมื่อเราจะเสนอการกระทำผิด เราจะต้องเห็นได้ว่า บางประการจะรุนแรงยิ่งกว่าราษฎรบางคนได้รับโทษจากศาลด้วยซ้ำ เพราะว่าศาลก็ยังลงโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือว่าปรับไม่เกินสองร้อยอะไรเหล่านี้ แต่ว่าหนังสือพิมพ์ถูกทำโทษอาจจะเป็นจำนวนหมื่น จึงได้แปรญัตติรวมความว่า เมื่อหนังสือพิมพ์ได้รับคำสั่งให้ลงโทษด้วยประการใด ๆ ก็ตาม ควรจะมีสิทธิที่จะร้องขอความยุติธรรมจากศาลได้ต่อไป เมื่อเห็นว่าคนไม่ได้รับความยุติธรรมดังนี้ ก็แปลว่า ถ้าหากว่าการกระทำของรัฐบาลถูกแล้ว ก็ไม่มีปัญหาอะไร หนังสือพิมพ์จะให้เงินไปอีกสักครึ่งหนึ่งก็งาม อีกประการหนึ่งวิจฉัยในที่นี้ข้าพเจ้าไม่ได้หมายความว่าไม่ไว้ใจรัฐบาล คือหมายความว่าวิธีพิจารณาต่างกัน แต่การพิจารณาในทางศาลเป็นอีกอย่างหนึ่ง คงไม่มีใครเถียงว่า การพิจารณาที่ศาลจะได้ความละเอียดมากกว่าการพิจารณาทางธรรมาธิการ เพราะเหตุว่าในข้อเท็จจริงบางประการอาจจะเห็นขัดขืนแต่อย่างไรก็ดีข้าพเจ้าก็ยังสงสัยอยู่ว่า ตามหลักกฎหมายโดยทั่ว ๆ ไป ความในมาตรานี้เราปิดปากไม่ให้พึ่งที่ศาลเลยหรืออย่างไร ข้าพเจ้าขอคำชี้แจงจากรัฐบาล

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า วรรคที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ พิจารณาแล้ว เหลือปัญหาในวรรคที่ ๔ ที่ ๕

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า นั้นเป็นวิธีพิจารณาแก้คำ เวลานี้เราเอาความจริง ความละเอียด ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมนี้วินิจฉัยว่า หนังสือพิมพ์ควรจะไปฟ้องศาลได้หรือไม่ ถ้าประเด็นข้อนี้ตกไป ข้ออื่นก็ไม่มีปัญหาที่จะแก้ ถ้าประเด็นนี้พังขึ้นก็จะได้วินิจฉัยกันในเรื่องถ้อยคำต่าง ๆ

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเติมความให้มีการอุทธรณ์ถึงศาลได้

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามความที่มีปรากฏในมาตรา ๓๐ ที่ว่า คำวินิจฉัย ของกรรมาธิการเป็นคำขาดนั้น ข้าพเจ้าอยากจะให้ลงไว้เพราะเหตุว่า การหนังสือพิมพ์เป็นการทำรวดเร็ว วันหนึ่งอาจจะออกได้หลายหมื่นหลายแสนฉะบับ เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าจะไปถึงศาลแล้ว แก้ไขไม่ทันประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง ถ้าหนังสือพิมพ์ได้รับความเดือดร้อนโดยเหตุเจ้าพนักงานการพิมพ์ ก็ฟ้องศาลได้เสมอไป แต่ถ้าเจ้าพนักงานการพิมพ์ทำการโดยสุจริตสมตามหน้าที่แล้ว ก็เป็นอันฟ้องร้องไม่ได้ แต่ต้องอุทธรณ์ขึ้นมาเป็นธรรมดา กรรมาธิการก็ได้พิจารณา กรรมาธิการนี้แบ่งไว้เป็น ๒ ตอน ที่ท่านนี้ก็คล้ายศาลอยู่ด้วย เพราะฉะนั้นความข้อนี้มีปัญหาอยู่ในปัญหาที่ว่า

เราจะถือความควบคุมนี้ให้มั่นคงอย่างนี้ต่อไป หรือจะเปลี่ยนก็แล้วแต่ ข้าพเจ้าเห็นว่าตามเหตุผลที่เป็นมาก่อนควรจะคงไว้ตามร่างนี้ เพราะเป็นการที่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย และหนังสือพิมพ์ก็ไม่ปรากฏว่ารับความเสียหายมากมายนัก ตามพระราชบัญญัติเดิมและพระราชบัญญัติในการที่แก้ไข ข้าพเจ้าก็มีความคิดอย่างเดียวกับท่านทั้งหลายว่าอยากจะผ่อนให้มากที่สุด ความคิดเดิมว่าจะเลิกพระราชบัญญัตินี้ทั้งนำเสียให้หมด โดยเหตุที่ข้าพเจ้ามีหน้าที่ต้องตรวจตราเรื่องนี้มาเป็นเวลา ๕ ปีกว่า ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายังไม่สะดวก ยังไม่ถึงเวลาที่จะลดหย่อนความควบคุมในเรื่องนี้ทั้งเสียในขณะนี้ เพราะความจำเป็นมีมาก เพราะฉะนั้นจึงได้ผ่อนผัน และคิดผ่อนผันมากที่สุดที่จะมากได้ และกรรมาธิการมีหลวงธำรงฯ เป็นต้น ก็คงจะเห็นในส่วนตัวข้าพเจ้าเห็นมากมายที่เดียวแล้วในที่สุดก็มาตกลงกันเอาอย่างนี้ เพราะฉะนั้นขอให้ที่ประชุมตริตรองดูถึงเหตุผลที่เป็นอยู่ในเวลานี้ และเหตุผลต่อไปว่าจะสมควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร และการที่ควบคุมนั้น ถ้าหนังสือพิมพ์ดี การควบคุมก็มีไม่มากมากน้อย ถ้าหนังสือพิมพ์มีความมุ่งหมายไปในทางใดทางหนึ่ง ก็จำเป็นที่จะใช้มาตรานี้บังคับ การที่ใช้มาตรานี้มาเป็นเวลาช้านานก็ไม่ปรากฏว่าเป็นการเสียหาย อยากจะขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ปัญหาที่จะพิจารณากันเวลานี้มีว่าการที่จะอุทธรณ์นั้นจะให้ไปถึงศาลได้หรือไม่ หรือจะให้คงไว้ให้

กรรมาธิการเป็นผู้พิจารณาเด็ดขาด ข้อนี้ได้พิจารณามานานแล้ว จึงจะขอถงมติที่ประชุมว่า เราควรจะปิดอภิปรายในเรื่องนี้ได้หรือยัง ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะปิดอภิปรายในเรื่องนี้ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๔๓ ท่าน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าจะอภิปรายกันต่อไป โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือรับรอง ๗ ท่าน เป็นอันว่าถงมติได้

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าการอุทธรณ์ควรจะเปลี่ยนเป็นไปถึงศาลได้ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกรับรอง ๑๒ ท่าน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรคงไว้ตามร่างเดิม โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกรับรอง ๕๑ ท่าน เป็นอันว่าคงไว้ตามร่างเดิม

ประธานสภาฯ กล่าวว่า เรามาพิจารณากันเป็นวรรค วรรคที่ ๑ ท่านผู้ใดจะมีแก้ไขอะไรบ้าง เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้าน จะได้ถือว่าที่ประชุมเห็นชอบวรรคนั้นแล้ว วรรคที่ ๒ ต่อไป ไม่มีใครคัดค้านอีก วรรคที่ ๓ วรรคที่ ๔ ไม่มีใครคัดค้าน

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า วรรคที่ ๔ ก็ตังติดต่อกันอยู่

ปรธานสภาฯ กล่าวว่า วรรคที่ ๕ ไม่ใช่หรือ วรรคที่ ๔ ไม่มีใครคัดค้านผ่านไป วรรคที่ ๕ เชิญ

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า เมื่อตะกี้นี้ ข้าพเจ้าได้อภิปรายมาตอนหนึ่งแล้ว ขออภิปรายเพิ่มเติมว่า การกระทำเช่นนี้ไม่มีความยุติธรรม ขอซ้ำว่าไม่ยุติธรรม ตามธรรมดาคนเราเมื่อเสียไปแล้วต้องได้มา ข้าพเจ้าไม่อยากจะยกตัวบทกฎหมาย ขอกล่าวง่ายๆ เช่นนาย ก. เป็นเจ้าของบ้านมีลูกหลายคน ทีนี้ลูกนาย ก. ได้ไปแย่งสตางค์ของนาย ค. นาย ค. บอกว่าลูกนั้นรังแกเหลือเกิน นาย ก. เจ้าของบ้านพิจารณาเห็นว่าลูกของเราทำผิดไปแล้วจะทำอย่างไร เมื่อตัดสินบอกว่าผิดแล้วสตางค์ที่แย่งไปควรจะให้แก่คนในบ้านหรือไม่ ความยุติธรรมอยู่ไหน นี่ขอให้สมาชิกผู้ยุติธรรมทั้งหลาย พิจารณาดูว่าการยุติธรรมเช่นนี้ ไม่ใช่ว่าลูกเจ้าของบ้านมาแย่งสตางค์ไปแล้วจะไม่เสียหายอะไรเลย

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่คุณถัดพูดนั้น ข้าพเจ้าก็มีความเห็นใจอย่างยิ่ง แต่ว่าในมาตรานี้ ห้ามไม่ให้ฟ้องร้องเจ้าพนักงานผู้กระทำงานโดยสุจริต เพราะเหตุว่าได้เปิดโอกาสให้อุทธรณ์เจ้าพนักงานเป็นชั้นๆ เป็นลำดับมาแล้วประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง ถ้าแม้ว่าเจ้าพนักงานทำผิดก็ร้องเรียนเป็นธรรมดา เจ้าพนักงานการพิมพ์อาจจะถูกออกจากตำแหน่งก็ได้ เจ้าพนักงานการพิมพ์นั้นโดยมากเป็น

เจ้าพนักงานชั้นผู้ใหญ่ เช่นข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นต้น เพราะฉะนั้น ถ้าแม้ว่าเขาทำผิดอย่างที่คุณถัดว่านั้น ต่อไปเรามีศาลปกครองอาจจะมีศาลปกครองก็ได้ ถ้าแม้ว่าเขาทำผิดเล็กน้อย เขาทำผิดพลาดอาจจะถูกออกจากตำแหน่งหน้าที่ นี่เป็นการคุ้มครองประชาชนพออยู่แล้ว แต่ถ้าเปิดโอกาสให้ฟ้องร้องในศาลแล้วก็ไม่มีหนังสือพิมพ์ใดผด แกนิ่กว่าแกถูกเสมอ ทำความยุ่งยากฟ้องร้องให้แก่โรงศาล ไม่มีใครที่เขาจะยอมผิด ย่อมถูกด้วยกันทั้งนั้น เพื่อป้องกันความเสียหายการนี้ไม่ใช่มีขึ้นมาใหม่ๆ มีมาแต่เดิมแล้ว เมื่อมาร่างก็พิจารณาไตร่ตรองดูเป็นอย่างดี และไม่จำเป็น ยังไม่ถึงสมัยที่จะยกเว้นประการใด ได้ผ่อนผันสั้นยาวให้แล้ว ในการต่อไปจะมีศาลปกครอง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าพออยู่แล้ว อีกประการหนึ่งกรรมการรับอุทธรณ์ก็คือผู้พิพากษา ก็เท่ากับศาลเหมือนกัน จึงเป็นกรรมาธิการในชั้นอุทธรณ์ เพราะฉะนั้นขอให้ท่านสมาชิกทั้งหลายพิจารณาดูโดยเคร่งครัด ในข้อนี้ ข้อสำคัญคือว่าหนังสือพิมพ์ยังจะต้องควบคุมอยู่อีก เมื่อจะควบคุมแล้วมาตรานี้สำคัญที่สุด ถ้าแม้ว่าไปผ่อนให้เบากว่านี้แล้วไม่มีผลอะไรเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอร้องเรียนท่านสมาชิกทั้งหลาย ขอให้พิจารณาโดยเคร่งครัด และพิจารณาด้วยเหตุผลที่เป็นมาแล้วและจะเป็นต่อไปข้างหน้าด้วย เพราะฉะนั้นขอให้ตริกตรองต่อไปให้ดี

นายเลี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้าเห็นเช่นเดียวกับสมาชิกที่เสนอในข้อที่ว่า หนังสือพิมพ์ที่มีความเดือดร้อนในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งข้อนี้ข้าพเจ้าของร้องเรียนให้มากสักหน่อย จะเห็นได้ทุกคราว เช่นบีกตายน์ หนังสือพิมพ์ถูกปิด ซึ่งเราเองก็ยังไม่เห็นพ้องด้วยในเรื่องนี้ พูดถึงความยุติธรรมเท่านั้นเอง ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ยุติธรรม เมื่อในการที่คนเราจะไม่ยอมให้คนของรัฐบาลกระทำผิด ขาดความระมัดระวัง เป็นการให้โอกาสให้กระทำกันเล่นๆ มา กระทำการอย่างไม่ดูหน้าดูตากันก็ได้ ข้าพเจ้าเคยไปดูอาณาเขตต์ของประเทศอื่น ได้เคยเห็นการกระทำของเจ้าหน้าที่เขากระทำอย่างบาเบเรียน เป็นต้น เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ค้นบ้าน เมื่อจับไปได้ส่วนไม่จริงก็ปล่อยมา คนที่ไปตรวจไม่เสียหายอะไรเลย ความผิดและความเสียหายตกอยู่แก่ผู้อื่น เพื่อรักษาความยุติธรรมแก่ราษฎร ควรจะแก้ไขตามความของคุณถัดหรือว่าแก้ไขตามที่ข้าพเจ้าเสนอ

ประธานสภาฯ กล่าวว่า เมื่อไม่มีท่านผู้อื่นคิดใจอภิปราย เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจะขอให้ลงมติว่าวรรคสุดท้ายนี้จะแก้ไขหรือว่าจะคงไว้ตามร่างเดิม ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะแก้ไข โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๑๕ ท่าน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรคงไว้ตามร่างเดิม โปรดยกมือขึ้น!

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๔๒ ท่าน เป็นอันว่าให้คงไว้ตามร่างเดิม

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า มาตราต่อไป

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๓๒ ขุนสุคนธวิทศึกษากร ขอเพิ่มความเป็นวรรค ๒ แห่งมาตรา ๓๒ ว่า "ถ้ากรณีเป็นที่สงสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ใดครอบครองสถานที่อันมีเครื่องพิมพ์อยู่ ผู้นั้นย่อมเป็นผู้โฆษณา เว้นแต่จะนำสืบได้เป็นอย่างอื่น"

นายเลี่ยง ไชยกาล ขอแก้ความดังต่อไปนี้

คำว่า "บริษัทจำกัด" ให้เปลี่ยนเป็นว่า "บริษัทจำกัด หรือของรัฐบาล"

คำว่า "ผู้พิมพ์โฆษณา" ให้เปลี่ยนเป็นว่า "บรรณาธิการหรือผู้พิมพ์โฆษณา"

คณะกรรมาธิการเห็นว่าความในร่างเดิมดีแล้ว จึงไม่แก้ไข เป็นแต่เปลี่ยนหมายเลขมาตรานี้เป็นมาตรา ๓๑

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ความเดิมว่า มาตรา ๓๒ ถ้าหนังสือพิมพ์เป็นของหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดไซร้ ท่านว่าจะพึงเอาโทษตามพระราชบัญญัตินี้ได้ แต่ฉะเพาะผู้พิมพ์โฆษณาหรือกรรมการอำนวยการบริษัทเท่านั้น ข้อสงสัยมีอยู่ว่าเป็นความตั้งใจที่จะเอาโทษบรรณาธิการด้วยหรือ ถ้าหากว่ารัฐบาลรับว่าไม่เอาโทษบรรณาธิการก็เป็นอันแล้วกันไป

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่มีความขัดข้องเลย แต่ว่ากฎหมายเดิมดูเหมือนมี

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอทำความเข้าใจกับคณะกรรมาธิการ ไม่ใช่ขอเพิ่ม เพราะคณะกรรมาธิการก็ไม่ได้ขอเพิ่ม

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เมื่อไม่มีการแก้ไขแล้ว ผ่านไป

เลขาธิการสภา ฯ อ่านว่า มาตรา ๓๓ นายเลี่ยง ไชยกาล ขอแก้คำว่า "สองพัน" ให้แก้เป็น "สองร้อย" และคำว่า "เว้นไว้แต่จะสืบได้เป็นอย่างอื่น" ให้ตัดทิ้งเสีย

ขุนสุคนธวิทศึกษากร เสนอว่า ความในมาตรา ๓๓ วรรค ๒ ขอตัดออกทั้งสิ้น และขอแก้มาตรา ๓๓ ทั ้ เป็นมาตรา ๓๕

คณะกรรมาธิการเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิม แต่ให้เปลี่ยนเลขหมายมาตราเป็นมาตรา ๓๒

นายเลี่ยง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า มาตรา ๓๓ ทั ้ ข้าพเจ้าขอแปรญัตติไว้แล้ว คือขอตกลงกับคณะกรรมาธิการแล้วครั้งหนึ่ง ฉะเพาะตัวร้อยมีในวรรคสุดท้าย และต่อจากนั้นมีความอย่างนี้ เพื่อประโยชน์แห่งข้อความในมาตรานี้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ใดครอบครองสถานที่อันมีเครื่องพิมพ์อยู่ ผู้นั้นย่อมเป็นผู้พิมพ์โฆษณา เว้นแต่จะนำสืบได้เป็นอย่างอื่น คำว่า "เว้นแต่เป็นอย่างอื่น" ให้ตัดทิ้งเสีย ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรเขียนไว้ มี

เหตุผลหลายอย่าง แต่ขอให้ตกลงกับคณะกรรมาธิการเสียก่อน คำว่า "เว้นแต่จะนำสืบได้เป็นอย่างอื่น" ตัดออก คือเป็นผลของกฎหมายเป็นความหมายพิเศษ กฎหมายเดิมไม่มี สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เว้นแต่จะนำสืบได้เป็นอย่างอื่น นี่ไม่จำเป็นจะต้องมี คือเพียงเท่านี้ก็ได้ความพอควรแล้ว เป็นหน้าที่จะต้องนำสืบ คำว่า "ผู้ใดครอบครองสถานที่ผู้นั้นเป็นเจ้าของ" เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผู้ร่างกฎหมายเขียน คุณหลวงประดิษฐ์ก็เห็นด้วย มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองเป็นนิติบุคคลแล้ว มีคำเดิมลงไปว่า ซึ่งมีอำนาจเหมือนบุคคลทั้งหลาย ท่านก็ยังเห็นชอบด้วย มาตรานี้เหมือนกันว่า เว้นแต่จะนำสืบได้ว่าเป็นอย่างอื่น ก็มีผลเท่ากัน ขอตกลงกับคณะกรรมาธิการ

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่สมาชิกได้กล่าวขอตัดข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย อยากจะให้คงไว้ตามร่างเดิม

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ตามความเห็นของข้าพเจ้าก็คงยืนอยู่เช่นนี้ จะผิดหรือถูกก็ขอให้ยุติอยู่ในการประชุมครั้งนี้ เพราะฉะนั้นขอให้ถามที่ประชุม

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า มีสมาชิกขอแปรญัตติในวรรค ๒ ของมาตรา ๓๒ ใหม่ แปรว่า เว้นแต่จะนำสืบได้เป็นอย่างอื่น นั้น ให้ตัดออกเสีย ท่านผู้ใดเห็นควรเติมคำลงอย่างสมาชิกเสนอ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๑๖ ท่าน

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรคงไว้ตามร่างเดิม โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๓๕ ท่าน เป็นอันว่าให้คงไว้ตามร่างเดิม

เลขาธิการสภาฯ อ่านว่า มาตรา ๓๔ นายเฉลียง ไชยกาล ขอให้ตัดออกหมด ขุนสุคนธวิท ฯ ขอให้แก้เป็นมาตรา ๓๓ และขอให้เปลี่ยนเลข ๕๐ เป็นตัวหนังสือ

คณะกรรมาธิการเห็นควรเปลี่ยนเลข ๕๐ เป็นตัวหนังสือ นอกนั้นคงไว้ แต่เปลี่ยนเลขมาตราเป็นมาตรา ๓๓

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ๓ มาตรา คือมาตรา ๓๔, ๓๕, ๓๗ ตกลงกับกรรมาธิการแล้ว มีความอยู่ในมาตราหลังแล้ว ไม่จำเป็น

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า มาตรา ๓๕ ถึง ๓๗ ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้านจะได้ผ่านไป

เลขาธิการสภาฯ อ่านว่า มาตรา ๓๘ นายสนิท เจริญรัฐ ขอแก้หลักของมาตรานี้ เมื่อแก้แล้วอ่านได้ความว่า "มาตรา ๓๘ เมื่อใดมีความผิดทางอาชญาเกิดขึ้นด้วยการออกโฆษณาตั้งพิมพ์ ท่านว่าผู้ประพันธ์และผู้พิมพ์โฆษณามีความผิดในฐานเป็นตัวการ

ถ้าหากความผิดดังว่านี้ เกิดขึ้นด้วยการออกโฆษณาหนังสือพิมพ์ ท่านว่าผู้ประพันธ์และบรรณาธิการมีความผิดในฐานเป็นตัวการ

ถ้าไม่รู้ตัวผู้ประพันธ์ หรือบรรณาธิการ หรือเอาตัวมาให้ศาลพิจารณาไม่ได้ ท่านให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์โฆษณาในฐานเป็นตัวการ"

นายสนิท เจริญรัฐ ได้ให้คำอธิบายว่า "มาตรา ๓๘ นั้น ไม่ตรงกับความจริงที่ได้ปฏิบัติกันอยู่ในวงการหนังสือพิมพ์ คือสำหรับสิ่งพิมพ์นั้น ผู้พิมพ์โฆษณาควรจะรับผิดฐานเป็นตัวการเหมือนผู้ประพันธ์ แต่สำหรับหนังสือพิมพ์นั้น ตามวิธีที่ปฏิบัติกันอยู่ ผู้พิมพ์โฆษณา คือผู้จัดการโรงพิมพ์นั้นหาได้รู้เห็นกับแผนกบรรณาธิการไม่ เขาจะรู้ว่าแผนกบรรณาธิการทำอะไรไปนั้นก็ต่อเมื่อหนังสือพิมพ์ออกแล้ว จริงอยู่เขาได้ชื่อว่าเป็นผู้ควบคุมการพิมพ์ แต่ในวิธีปฏิบัติการเขาต้องแบกภาระในเรื่องการเงินการบัญชีและการตกลงในเรื่องราคา ฯลฯ การพิมพ์นั้น ผู้ที่ได้รับคำสั่งโดยตรงจากแผนกบรรณาธิการ คือ หัวหน้าช่างเรียงพิมพ์และหัวหน้าช่างประจำแท่นตีพิมพ์ ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าสำหรับกิจการของหนังสือพิมพ์ แผนกบรรณาธิการเป็นผู้รับผิดโดยเต็มที่ ผู้พิมพ์โฆษณาซึ่งตามวิเคราะห์ศัพท์ข้างต้นบอกว่า หมายถึงผู้จัดการโรงพิมพ์นั้น หาได้มีโอกาสรู้เห็นในเรื่องแผนกบรรณาธิการไม่ จึงขอแก้หลักการของมาตรานี้ แต่อย่างไรก็ดี เพื่อที่จะป้องกันมิให้ผู้พิมพ์โฆษณาเบี่ยงบ่ายความรับผิดในกรณีที่เขากระทำโดยเดินเล่อ หรือเจตนาร้ายในเรื่องนี้ นายสนิท เจริญรัฐ จึงเห็นว่าเป็นการสมควรแล้วที่จะมีบัญญัติป้องกันไว้ในวรรคสุดท้ายของมาตรานี้

นายเฉลียง ไชยกาล เสนอว่า ให้ตัดวรรคที่ ๒ ออกทั้งหมด กับคำว่า "และในวรรคต้นนั้น" ให้เปลี่ยนเป็น "หรือ" หรือมิฉะนั้นก็ให้เขียนมาตรา ๓๘ นี้ใหม่ เป็นข้อความตามที่นายเฉลียงเสนอมาดังนี้

"เมื่อใดมีความผิดทางอาญาเกิดขึ้นเพราะการออกโฆษณาสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ใดๆ ท่านว่าบรรณาธิการต้องมีความผิดฐานเป็นตัวการ ถ้าหาตัวบรรณาธิการมาลงโทษไม่ได้ ผู้พิมพ์โฆษณาต้องมีความผิดฐานเป็นตัวการ

อนึ่งในทางแพ่ง ท่านว่าผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ และผู้พิมพ์โฆษณาต้องรับผิดร่วมกัน"

ขุนสุคนธวิทฯ ขอแก้คำ "ท่านในเอาโทษ" เป็น "ท่านให้เอาโทษ" และขอแก้มาตรา ๓๘ นี้เป็นมาตรา ๓๓

คณะกรรมาธิการเห็นควรแก้คำว่า "ใน" เป็น "ให้" ตามข้อเสนอของขุนสุคนธฯ นอกนั้นเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิม แต่เปลี่ยนเลขมาตรา ๓๘ นี้เป็น ๓๗

นายสนิท เจริญรัฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า ในมาตรา ๓๘ นี้ ข้าพเจ้าได้ขอแปรญัตติไปว่า ให้เอาคำว่า "และผู้พิมพ์โฆษณา" ในวรรคแรกออกเสีย ข้าพเจ้าได้ชี้แจงเหตุผลไปว่าตามวิธีปฏิบัติการแล้ว ผู้พิมพ์โฆษณาซึ่งตามวิเคราะห์ศัพท์ในมาตรา ๘

ว่า ผู้จัดการโรงพิมพ์ซึ่งรับผิดชอบโดยตำพังหรือร่วมกับผู้อื่นในการพิมพ์เพื่อออกโฆษณาสิ่งพิมพ์ หรือหนังสือพิมพ์ ตามทางปฏิบัติการผู้จัดการโรงพิมพ์หรือผู้โฆษณาที่ว่านี้สำหรับหนังสือพิมพ์แล้วตะก้อผู้พิมพ์โฆษณาไม่ได้มีหน้าที่มารู้เห็นด้วย ในการที่แผนกบรรณาธิการหรือผู้เขียนหนังสือพิมพ์ได้เขียนไปในหน้าหนังสือพิมพ์อย่างไร จะเป็นหนังสือพิมพ์รายเดือนรายวันหรืออะไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็ได้เรียนให้กรรมาธิการทราบแล้ว เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงยืนยันอยู่ว่าในวรรคแรกนี้ผู้พิมพ์โฆษณาไม่ควรเป็นตัวการ ผู้จัดการ จริงอยู่เขาได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่จัดการในเรื่องการพิมพ์ แต่ทว่าในวิธีปฏิบัติการแผนกบรรณาธิการได้สั่งตรงไปยังเจ้าหน้าที่แผนกโรงพิมพ์ และเจ้าพนักงานประจำแท่น หาใช่สั่งผู้จัดการไม่ ผู้จัดการมีหน้าที่เกี่ยวแก่ในการบัญชี ในการขายหนังสือไม่เกี่ยวแก่เอดิเตอรเรื่องต่างๆ ข้าพเจ้าไม่เห็นชอบด้วย อีกประการหนึ่งในพระราชบัญญัติสมุดเอกสารหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๗๐ มาตรา ๓๓ และ ๓๔ ซึ่งบัญญัติความในตอนนี้ ก็หาได้บอกว่าให้ผู้พิมพ์โฆษณาเป็นผิดในฐานเป็นตัวการไม่ เว้นไว้แต่เอาเจ้าของมาลงโทษไม่ได้ จึงเอาเป็นตัวการ เรากลับจะเอาคนที่ไม่รู้ไม่เห็นมาผูกมัดในเรื่องนี้ด้วย ข้าพเจ้าไม่เห็นว่าตรงกับหลักการที่เรารับไว้แล้ว เพราะกฎหมายใหม่มีความประสงค์ว่าจะส่งเสริมเสรีภาพหนังสือพิมพ์ อีกประการหนึ่งเรื่องมาตรา ๓๗ นี้ ตามร่างที่รัฐบาลส่งมา วรรคต้นกับวรรคหลังมีข้อความ

ซ้ำกัน ในวรรคต้นมีข้อความว่าเมื่อใดมีความผิดทางอาชญาเกิดขึ้นด้วยการออกโฆษณาสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ใด ๆ ท่านว่าผู้ประพันธ์บรรณาธิการ และผู้พิมพ์โฆษณามีความผิดในฐานเป็นตัวการ แต่วรรคที่ ๒ บอกว่า ถ้าไม่รู้ตัวผู้ประพันธ์หรือบรรณาธิการ หรือเอาตัวมาให้ศาลพิจารณาไม่ได้ ท่านให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์โฆษณาในฐานเป็นตัวการ ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ตามแบบ จริงอยู่ ในถ้อยคำในวรรคแรกมีความผิดฐานตัวการ ข้อความวรรคหลังเป็นตัวการ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเหมือนกัน เขียนซ้ำ ๆ กัน เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้แก้เสีย แต่ในเรื่องที่ไม่ใช่หนังสือพิมพ์นั้นทบัญญัติไว้ให้ผู้พิมพ์โฆษณารับผิดฐานตัวการนั้นชอบแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้แปรญัตติมาว่า มาตรา ๓๘ เมื่อใดมีความผิดทางอาชญาเกิดขึ้นด้วยการออกโฆษณาสิ่งพิมพ์ ท่านว่าผู้ประพันธ์และผู้พิมพ์โฆษณามีความผิดในฐานเป็นตัวการ ถ้าหากความผิดดังว่านั้นเกิดขึ้นด้วยการออกโฆษณาหนังสือพิมพ์ ท่านว่าผู้ประพันธ์ และบรรณาธิการมีความผิดในฐานเป็นตัวการ ถ้าไม่รู้ตัวผู้ประพันธ์หรือบรรณาธิการ หรือเอาตัวมาให้ศาลพิจารณาไม่ได้ ท่านให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์โฆษณาในฐานเป็นตัวการ ข้าพเจ้าคิดว่าตามที่ข้าพเจ้าแปรญัตติเช่นนี้จะทำให้เป็นความชอบธรรม เป็นการยุติธรรมดี เพราะว่าเขาไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นด้วย จะมาลงโทษเขาอย่างไร

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๘ ให้มีผิดฐานตัวการนั้น หมายความว่าผู้โฆษณาจะได้มีหน้าที่รับผิดชอบในการที่จะอนุญาตให้ใครพิมพ์หรือในการพิมพ์สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไม่ใช่ว่าคนมีเงินแล้ว มีแต่เงินนอนอยู่กับที่ ไม่ต้องรับผิดชอบ ไม่ใช่เช่นนั้น ถ้าผู้ใดจะหากินในทางพิมพ์แล้ว จะต้องรับผิดชอบด้วย ไม่เช่นนั้นจะจ้างผู้ที่มีความรู้มาทำ แล้วตนไม่ต้องรับผิดชอบอะไรเลย เพราะฉะนั้น อีกอย่างหนึ่ง ที่บอกว่ามาตรา ๓๘ มีความซ้ำกันนั้นไม่จริง ในมาตรา ๓๘ ตอนหลังเขากำหนดว่า ถ้าเอาตัวบรรณาธิการและผู้ประพันธ์ไม่ได้ ผู้โฆษณาจึงจะรับผิดชอบ นั่นเห็นชัดว่าเป็นการไล่เบี้ยเท่านั้นเอง เอาแก่คนสองคนไม่ได้ก็เอาแก่คนโฆษณา เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอให้คงไว้ตามร่างเดิม

นายสนิท เจริญรัฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้าว่าซ้ำกัน คือว่าในวรรคแรกบอกแล้วว่าเอาทั้งสามคน เมื่อพ้องศาลก็พ้องทั้งสามคน เมื่อเอาสองคนไม่ได้ก็จำเป็นอยู่เองที่จะต้องเอาคนที่ ๓ คือผู้ที่โฆษณา ส่วนที่ว่าสิ่งพิมพ์นั้น ข้าพเจ้าก็แปรญัตติไปเช่นนั้น และที่ข้าพเจ้าคัดค้านคือว่า ถ้าจะให้ผู้พิมพ์โฆษณาที่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดฐานตัวการด้วยแล้ว ตามทางปฏิบัติการ ผู้พิมพ์โฆษณาจะต้องมีอำนาจเหนือบรรณาธิการและเหนือเจ้าของอีกที หมายความว่าอย่างหนังสือพิมพ์รายวันมีบรรณาธิการจัดร่างส่งมา ผู้พิมพ์

โฆษณาจึงตรวจร่างนั้นอีกชั้นหนึ่ง ถ้ามิฉะนั้นแล้วก็เท่ากับว่าเขาหาได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบหรือว่าเห็นด้วย ในกรณีเช่นนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าจะเป็นการขัดกัน ผู้จัดการโรงพิมพ์ไม่ต้องรู้การเมืองไม่ต้องรู้อะไรทั้งหมด นอกจากทางบิสิเนส์ของเขาเท่านั้น จะให้คนที่มีความรู้ทางบิสิเนส์มาตรวจการทางเทฆนิคของเอดิเตอเรียลสตาฟพึงแล้ว ผู้พิมพ์โฆษณาเห็นไปอีกอย่างหนึ่ง กว่าจะลงรอยกันได้ต้องอธิบายกันเสียแทบตาย เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว หนังสือพิมพ์จะต้องเสียเวลา กว่าจะพิมพ์กันได้ก็ต้องเสียเวลานาน หนังสือพิมพ์ต้องการออกให้เร็วที่สุดที่จะให้เร็วได้ ข้าพเจ้าเกรงว่าจะไม่เป็นความสะดวกแก่หนังสือพิมพ์ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอรายงานให้ที่ประชุมโปรดเห็นอกแก่ทางการของหนังสือพิมพ์ อย่าให้ได้รับความลำบากเลย

นายเสียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า มาตรานี้ข้าพเจ้าได้แปรญัตติไว้สองตอน เหมือนกับคุณสนิททั้งสองตอน แต่มีข้อความต่างกัน ความเห็นของข้าพเจ้าขอให้ตัดวรรคที่ ๒ ที่ว่า "ถ้าไม่รู้ตัวผู้ประพันธ์หรือบรรณาธิการ หรือเอาตัวมาให้ศาลพิจารณาไม่ได้ ท่านให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์โฆษณาในฐานเป็นตัวการ" ให้ตัดออก ที่ให้ตัดออกนี้เรียกว่าข้าพเจ้ามีความเห็นว่าเป็นการเขียนที่ฟุ่มเฟือย ไม่จำเป็นจะต้องเขียน เพราะวรรคต้นมีอยู่ชัดแล้วว่า ผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ และผู้พิมพ์โฆษณามีความผิดในฐานเป็น

ตัวการ มีความผิดทั้งสามคน วรรคที่ ๒ บอกไว้ว่า คนที่ ๑ คนที่ ๒ ลงโทษไม่ได้ ต้องเอาคนที่ ๓ นี่ไม่จำเป็นต้องบอก เป็นความเห็นของข้าพเจ้า ๆ จะชักตัวอย่างที่มองเห็นชัด ๆ ที่เดียวว่า ก.ข.ค. ทำผิดฐานล่อลวง แต่ ๓ คนไม่จำเป็นต้องบอกว่าเป็นตัวการ มีผลเท่ากัน จึงขอให้ตัดออกเสีย มาตรา ๓๘ แรงกว่ากฎหมายอาชญา กฎหมายอาชญาขอให้ดุให้ดีว่า ถ้ามีความผิดทางอาชญาขึ้น ท่านว่าบรรณาธิการมีโทษฐานตัวการ ถ้าเอาผู้ประพันธ์มาลงโทษไม่ได้ จึงเอาบรรณาธิการที่นักกฎหมายนำเอาความผิดแก่คน ๓ คน นี่จึงมีโทษแรงไปกว่ากฎหมายอาชญามาตรา ๖๖ ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะให้มีอย่างมากก็เท่ากับกฎหมายอาชญาเท่านั้นเอง

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่ท่านสมาชิกบอกว่ามาตรานี้หนักกว่ากฎหมายอาชญานั้นไม่เป็นความจริงเลย กฎหมายอาชญานั้นหนักกว่าน้ำ ถ้าจะแก้ไขอย่างนั้นตะก้อจะหนักไปอีก กฎหมายอาชญาให้เอาโทษแก่ผู้โฆษณา แปลว่า หมายความว่าไม่มีความผิดเกิดขึ้นจะต้องเอาโทษแก่คนใดคนหนึ่งให้ได้ ที่จะรับโทษในทางแพ่งด้วยทางอาชญานี้ด้วยคือปรับด้วยและถูกลงโทษด้วย ถ้าเอา ๒ คนนั้นไม่ได้ก็เอาอีกคนหนึ่ง เพื่อว่าผ่อนผันต้นยาวแล้ว ก็เอาตามที่เขียนไว้ที่สมาชิกเสนอว่าผู้พิมพ์โฆษณาไม่มีความรู้ในการประพันธ์และบรรณาธิการ ความข้อนี้ไม่มีปัญหา ทุกคนถ้าไม่มีความรู้ก็อย่าทำการ ถ้า

ใครจะทำการหนังสือพิมพ์ก็ควรศึกษาในทางนี้ เพราะประโยชน์ที่จะได้ก็มีไม่ใช่น้อย มีมาก เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองด้วย ถ้าแม้คนไม่มีความรู้อะไร ทำน่ะทำได้ ความรับผิดชอบไม่มีพ้นตัวไปได้ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ข้าพเจ้าอยากจะให้คงไว้ตามร่างเดิม ขอให้สมาชิกตรองให้รอบคอบ

ขุนพิเคราะห์คดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า พระราชบัญญัติมาตรา ๓๗ เรื่องตัวการ ข้าพเจ้าอยากจะสนับสนุนท่านสมาชิกสองคนที่ขอแปรญัตติไว้ว่า วางหลักตัวการผิดกับกฎหมายลักษณอาชญามาตรา ๖๓ คือตัวการนับแต่ตัวลงมา เมื่อกระทำการผิดท่านเรียกว่าตัวการ ผู้พิมพ์โฆษณาก็ดี ถ้าหากว่าบรรณาธิการเป็นผู้สั่งให้พิมพ์อย่างนี้ ควรจะลงโทษบรรณาธิการฐานเป็นตัวการ ในกฎหมายลักษณะอาชญาอย่างที่สมาชิกขอแก้ข้าพเจ้าก็เห็นชอบเหมือนกัน เพราะว่าหลักของตัวการมีความผิดร่วมกัน คือกระทำพร้อมกันก็เอาพร้อมกัน ฉะเพาะตัวการทั้ง ๓ คน ต้องมีผิดทั้งหมด จะปรับหรือไม่ปรับก็ตาม สมมุติว่าบุตรข้าพเจ้าไปกระทำความผิด แล้วจะมาลงโทษข้าพเจ้า เช่นนั้นไม่ได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะแก้ตามสมาชิกทั้งสองนายที่เสนอ

ขุนสมาหารหิตะคดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร กล่าวว่า กฎหมายมาตรานี้ แท้ที่จริงข้าพเจ้ายังสงสัยว่ารัฐบาลได้เคยปรารภ

การออกพระราชบัญญัติหนังสือพิมพ์นี้จำเป็นจะให้เสรีภาพแก่คนทั่ว ๆ ไป นั่นเป็นความจริงหรือหาไม่ เพราะเหตุว่าถ้าเรามาห้ามเทฆนิคของกฎหมายแล้ว เรามีหลักอันหนึ่งอยู่ว่า ทุกคนที่ได้รับความผิดนั้นเป็นผู้กระทำความผิด หรือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ทำให้ข้าพเจ้าสงสัยว่า เรื่องราวนี้ดูเหมือนว่าต้องการจะลงโทษเจ้าของโรงพิมพ์คือผู้พิมพ์โฆษณาเป็นตัวการ ที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เช่นนี้ ข้าพเจ้าเห็นไปในทางฝ่ายที่ว่าควรจะบัญญัติในทางเสรีภาพ ซึ่งตรงกับเทฆนิคทั้งหลาย ดังที่สมาชิกได้ขอแปรญัตติไปแล้ว ไม่ใช่แปรญัตติไปในทางที่ว่าจะเป็นการละเมิด ถ้าเช่นนั้นแล้วเราไม่ควรจะกล่าวว่ากฎหมายฉบับนี้ออกเพื่อเสรีภาพ เราควรจะกล่าวว่ากฎหมายนี้ออกเพื่อหนังสือพิมพ์ กฎหมายอาชญามาตรา ๖๖ มีว่า ผู้ที่จะได้รับผิดเป็นตัวการ คือผู้ที่เป็นตัวการคนแรกคือผู้ที่ให้โฆษณา คนที่ให้โฆษณานี้ ถ้าจะเอามาเปรียบกับพระราชบัญญัตินี้แล้ว ก็ได้แก่ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการ กฎหมายอาชญามาตรา ๖๖ มีว่า ถ้าเอาตัวผู้โฆษณามาไม่ได้ ก็ให้ถือว่าผู้ที่โฆษณานั้นมีความผิด แต่หาได้มุ่งหมายไปถึงผู้จัดการพิมพ์ไม่ ข้าพเจ้าอยากจะขอชักชวนท่านสมาชิกทั้งหลาย ให้ระลึกถึงกฎหมายอันนี้เป็นอันมากว่า เมื่อเราเอาตัวมาลงโทษไม่ได้แล้ว เราจะเอาผู้จัดการมาลงโทษนั้นก็แปลว่าเราจะเอาฝ่ายโรงพิมพ์มาลงโทษ ถ้าเช่นนั้นแล้ว เราเอาอะไรไม่ได้ เราก็เอา

เครื่องพิมพ์ กระดาษ อะไร ๆ มาลงโทษเป็นการน่าระอิกอยู่เป็นอันมาก ว่า เจ้าของโรงพิมพ์ทุก ๆ คนที่ไม่รู้เหตุรู้ผลในการพิมพ์ไม่น่าจะลงโทษอะไรเลย เว้นแต่เจ้าของโรงพิมพ์นั้นสมคบกับบรรณาธิการ จึงจะเอามาลงโทษ ถ้าเช่นนั้นแล้ว ก็ไม่ควรจะมีความผิดเกิดขึ้น ผู้ที่กระทำผิดก็ควรที่จะได้รับโทษในทางอาชญา แต่ในส่วนทางโรงพิมพ์เขาก็มีอยู่แล้ว ทำไมเราจะไปเอาเขาลงโทษในทางอาชญาด้วย ในฐานที่ข้าพเจ้าไม่ได้แปรญัตติไว้ ข้าพเจ้าขอเรียนท่านทั้งหลายว่า โปรดระอิกข้อนี้ให้มาก ๆ การที่กฎหมายจะให้เสรีภาพนั้น คือว่าร่างให้ถูกตามเทคนิค ไม่ใช่ว่าจัดการปราบหนังสือพิมพ์ข้าพเจ้ามีความเห็นดังนี้

นายสนิท เจริญรัฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า ในการร่างกฎหมายใหม่นี้ ได้ปลดภาระออกจากเจ้าของหนังสือพิมพ์ไม่ให้ต้องรับผิดชอบในคดีอาชญานั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าหนังสือพิมพ์ทั้งหลายคงจะรู้สึกขอบใจรัฐบาลนี้เป็นอันมาก หมายความว่ารัฐบาลนี้เล็งเห็นไปแล้วว่า ในการที่จะใช้กฎหมายเดิม นั่นเป็นการไม่ยุติธรรมอันที่จริงในเรื่องเช่นนั้นก็เป็นอยู่เองเป็นธรรมดา เพราะว่าได้เคยมีการรับรองหลายหนแล้วว่า เจ้าของซึ่งนอนอยู่ในมุ้งเฉย ๆ นั้นไม่รู้เรื่องอะไรเลย บรรณาธิการเอาอะไรไปลง เจ้าของก็ถูกดิดตรางไปด้วยซึ่งไม่เป็นความยุติธรรม ที่การที่ว่าจะให้ผู้พิมพ์โฆษณามีความผิดฐานก้าวการนั้น ข้าพเจ้าได้เรียนคณะกรรมาธิการแล้วว่า ข้อเท็จจริงใน

ในทางปฏิบัติการของหนังสือพิมพ์หาใช่เป็นดังที่เข้าใจไม่ ข้าพเจ้าเคยได้เรียนในที่ประชุมเลือกตั้งกรรมาธิการวิสามัญว่าให้เชิญเจ้าของบรรณาธิการ หรือผู้ประพันธ์มาด้วย แต่ที่ประชุมนั้นก็หาได้เห็นด้วยไม่แต่ว่าได้ตอบว่าถ้ามีความขัดข้องประการใดจะได้เชิญบุคคลเหล่านี้มาปรึกษา แต่ข้าพเจ้าก็ไม่เห็นว่าได้เรียกใครมาสอบถามเลย ร่างกฎหมายมาตรานี้จึงได้ยังคงอยู่เช่นนั้น สำหรับกฎหมายมาตรานี้ข้าพเจ้าขอเรียนซ้ำให้ทราบก็คือว่า ข้าพเจ้าก็ได้อยู่ในโรงพิมพมาหลายปีแล้ว ข้าพเจ้ายืนยันว่าผู้จัดการโรงพิมพ์ไม่ได้รู้เห็นโดยตรงกับบรรณาธิการหรือผู้ประพันธ์เลย ท่านจะเอาความผิดเช่นนั้นมาลงโทษเขา ดูไม่เห็นเป็นความยุติธรรมแก่ผู้ซึ่งได้รับเลย เพราะเขาไม่ได้รู้เห็นด้วย

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่ท่านสมาชิกเสนอว่ากฎหมายนี้ให้เป็นไปตามทางเทฆนิคนั้น ข้าพเจ้าขอเสนอว่าเหมือนกันอีก พระราชบัญญัติสมุดเอกสารหนังสือพิมพ์มี ๒๕ มีความปรากฏว่าหนังสือพิมพ์ลงข่าวโฆษณาเป็นการผิดกฎหมายแล้ว บรรณาธิการเป็นคนยอมติดตะราง นอกจากนั้นไม่ทราบว่าได้เบียดอย่างไร เพราะฉะนั้นกฎหมายสมุดเอกสารที่จะให้สะดวกแตะเพื่อจะให้การเป็นไปตามความมุ่งหมายของกฎหมายและตัวบทกฎหมายความที่ประสงค์อันแท้จริงแล้ว จึงได้เติมเข้าไปในพ.ศ. ๒๕ มาครั้งนี้ได้ลดลงไปให้เป็นผู้รับผิดชอบอีกครั้งหนึ่งก็เป็นการผ่อนผันอยู่แล้ว เพื่อจะมิให้หลักเลี่ยงนั้นเอง อีกประการ

หนึ่งข้าพเจ้าขอประทานให้ที่ประชุมทราบว่าผู้ที่ได้ออกทุนออกแรงร่วมกันเป็นผู้พิมพ์โฆษณา คนที่อยู่ในฐานะเช่นนี้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นถ้าจะหาว่าเขาไม่รู้เรื่องที่พิมพ์ก็อาจจะเป็นการห่างไกลไป ข้าพเจ้าเห็นว่าผู้ที่ลงทุนลงแรงเช่นนี้แล้ว ย่อมมีความรู้เสมอ แต่ความรู้เช่นนี้จะเป็นการยาก เพราะฉะนั้นเพื่อให้มันเหมาะแก่สมัยกฎหมายนี้จึงเป็นรูปเช่นนี้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอรายงานต่อสมาชิกที่มาประชุมนี้ว่าขอให้คงมาตรา ๓๙ นี้ไว้ตามร่างเดิม

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ดูเหมือนตามกฎหมายใหม่มาตรา ๓๙ เรื่องนี้ได้อภิปรายกันมามาก ผู้ที่คัดค้านนั้นเป็นผู้ที่เคยทำงานทางนี้มามาก ก็ยังเห็นว่าคนชะนิดนี้ไม่มีส่วนรู้เห็นด้วยจริง ๆ นอกจากหน้าที่ในทางแพ่ง นั่นก็ข้อ ๑ ตามที่ท่านรัฐมนตรีว่ามาตรานี้ไม่ได้แรงกว่ากฎหมายอาชญาเลย ข้าพเจ้าเองพยายามดูมากที่สุดและเดี๋ยวนี้ก็เข้าใจอย่างนั้น และท่านที่เคารพว่าไม่ขัด ข้าพเจ้าก็ไม่พูดอะไรอีกในข้อนี้ แต่ขอให้รัฐบาลระลึกและอ่านดูที่ในข้อนี้ ขอให้เห็นว่าข้าพเจ้าพูดจริง ๆ

นายสนิท เจริญรัฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า ขอโอกาสเรียนที่ประชุมอีกสักเล็กน้อยว่า ผลร้ายจะเกิดขึ้นอย่างไรในเรื่องนี้ คิดทางเดียวคงไว้ตามนี้ คือว่าบรรณาธิการจะต้องรับตำแหน่งผู้จัดการขึ้นอีกตำแหน่งหนึ่ง เพื่อผ่อนผันการเป็นไปโดยราบรื่นไม่ขลุกขลัก

ถ้าเราจะออกกฎหมายซึ่งขัดวิธีการปฏิบัติการเช่นนี้ บรรณาธิการจะต้องรับตำแหน่งผู้จัดการด้วย ท่านจะมองเห็นว่าในทางงานของเขาจะเป็นอย่างไร ในขณะที่เขาจะเขียนถึงอาชญากรรมหรืออะไรก็ตาม ถ้ามีเรื่องเกี่ยวกับแจ้งความ หรือสมาชิกต่อว่า ว่าวันนี้ทำไมไม่ได้รับหนังสือ บรรณาธิการจะต้องไปตอบและจัดการเรื่องนี้ เพราะฉะนั้นเรื่องข่าวก็คงไม่ดี และจะต้องติดตะรางอย่างแน่ที่เดียว เพราะเขาตรวจข่าวไม่ได้ละเอียด ประเดี๋ยวเจ้าหน้าที่เขียนข่าวผิดไป ติดตะรางเลย งานทางการเมืองกับงานทางเทคนิคของหนังสือพิมพ์นี้เข้ากันไม่ได้ มีบรรณาธิการบางคนได้รับตำแหน่งผู้จัดการไว้ด้วย ปรากฏว่าเขาไม่ได้ทำงานทางฝ่ายบรรณาธิการเลย เขาไปทำหน้าที่ทางผู้จัดการ เช่นจัดการโต้ตอบกับสมาชิกและจัดการขายหนังสือ ใช้สมองในหน้าที่บรรณาธิการไม่ได้เมื่อเป็นเช่นนี้ข้าพเจ้ายังสงสัยว่า รัฐบาลยังอยากจะให้ความยุ่งยากอยู่แก่คนคนเดียวหรือ มีอย่างเดียวว่าถ้าเราออกกฎหมายนี้ไป บรรณาธิการจะต้องรับตำแหน่งถึงสองตำแหน่ง คือเป็นผู้จัดการด้วยและบรรณาธิการด้วย หน้าที่ผู้จัดการนั้นเวลาใครจะมาติดต่อก็มาหาบรรณาธิการก่อน เวลาของบรรณาธิการเท่าที่ข้าพเจ้าได้เห็นมาและได้ทำมาไม่ให้โอกาสทำบิสิเนสส์เลยเลย ต้องคิดว่าพรุ่งนี้จะเอาข่าวอะไร จะเดินความเห็นในทางการเมืองอย่างไร อย่างนี้เป็นต้น ต้องคิดขณะนั่งรถกลับบ้านก็ต้องคอยคิดว่าพรุ่งนี้จะมีอะไร ต้องพยายามสืบหาข่าวเพื่อแข่งขันกับหนังสือพิมพ์อื่น ข้าพเจ้าขอเรียนให้ที่ประชุมนี้ทราบ

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ลงมติกันในเรื่องว่าเราควรจะแก้หรือไม่เสียก่อน

ขุนพิเคราะห์คดี ผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร กล่าวว่า เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญอยู่ เพราะฉะนั้นควรอนุญาตให้อภิปรายกันไปก่อน ในหลักกฎหมายมาตรา ๓๘ นั้น ถ้าพิจารณาไปให้ลึกซึ้งจริง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าบางทีจะขาดศีลธรรม ขอให้ท่านสมาชิกทั้งหลายจงระลึกถึงหลักกฎหมายอาชญามีหลายมาตรา เช่นมาตรา ๓ บัญญัติไว้ว่า ข้อ ๑ บรรดาความผิดที่มีข้อความขัดกับกฎหมายอาชญาให้ยกเลิก ข้อ ๒ บรรดาความผิดทุกกฎหมายลักษณะอาชญา บัญญัติว่าต้องมีโทษหรือยกเว้นไม่ต้องมีโทษ ให้ใช้กฎหมายนี้แทน ทีนี้เราหวนไปถึงมาตรา ๒๓ ฉะเพาะตัวการผู้ที่ลงมือกระทำผิดจึงจะเป็นตัวการ หวนไปถึงมาตรา๓๒ ผู้ใดจงใจแกล้งความเท็จก็ให้ลงโทษ และกฎหมายอาชญาบัญญัติไว้อีกว่า กฎหมายอาชญานี้ให้ใช้ทั่วไปในสรรพคดีซึ่งกฎหมายอื่นบัญญัติว่าเป็นความผิด เพราะในร่างกฎหมายก็ได้มีอยู่ว่าหลักการของการกระทำผิดฉะเพาะตัวการเป็นอย่างนั้น และตามมาตรา ๒๕ ก็มีอยู่ว่า ผู้ใดใช้ผู้อื่นกระทำผิด ผู้นั้นเป็นตัวการ ผู้ใดกระทำการอุดหนุนให้ผู้กระทำผิด ผู้นั้นเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดด้วย มีว่าอย่างนั้น ถ้าเราร่างกฎหมายไปผิด โปรเฟสเซอร์อื่น ๆ จะเห็นว่าสภาฯ เราทำกฎหมายผิด ข้าพเจ้าเห็นว่าควรแก้ตามสมาชิก

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดธนบุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าเคยเขียนหนังสือพิมพ์มาตั้ง ๑๐ ปีเหมือนกัน และก็ได้เลิกเขียนประมาณ ๒ ปีมาน ความจริงผู้ประพันธ์กับบรรณาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่แล้ว ข้าพเจ้าเองเคยเขียนเรื่อง และก็เกือบจะไปเข้าตะรางหลายครั้งเหมือนกัน เป็นการร้ายเหลือเกิน ถ้าจะเอาผู้ประพันธ์เป็นตัวการด้วย ข้าพเจ้าคาดไว้ที่แรกว่า ข้อนี้ข้าพเจ้าจะเสนอสภาฯ เป็นแน่ จึงขอตัดคำว่า "ผู้ประพันธ์เป็นตัวการ" ออกเสีย

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ควรจะพูดกันในทางว่าควรจะบีดอภิปรายหรือไม่

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่ท่านสมาชิกจะขอให้ตัดผู้ประพันธ์ออก ข้าพเจ้าเห็นว่า ผิดอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่าผู้ประพันธ์เป็นผู้ที่ก่อความผิดขึ้น เพราะฉะนั้นควรจะรับโทษอย่างที่สุด ประการที่ ๒ ที่สมาชิกบอกว่าจะใช้กฎหมายอาชญาเป็นหลัก ข้าพเจ้าไม่ขัดข้องข้อนี้ แต่ว่ากฎหมายอาชญาเป็นกฎหมายทั่วไป พระราชบัญญัติการพิมพ์เป็นกฎหมายฉะเพาะ เป็นกฎหมายพิเศษ เพราะฉะนั้นกฎหมายทั่วไปกับกฎหมายพิเศษขัดกัน แต้วจะใช้กฎหมายพิเศษในหลักที่ใช้ประจำในเรื่องขณะเดียวนี้ เจตนาหรือไม่เจตนา เรื่องนักพูดไปในทางหนึ่ง แต่ว่าเมื่อมาระดึกว่า พระราชบัญญัติสมุดเอกสารหนังสือพิมพ์ก็ดี หรือพระราชบัญญัติการพิมพ์ก็ดี จะต้องใช้พระราชบัญญัติกฎหมายพิเศษ

บังคับ ข้าพเจ้าขอเสนอว่า ถ้าเอากฎหมายอาชญาเป็นตัวอย่างสำหรับให้พิจารณาความผิดในเรื่องการพิมพ์ นี่ไม่ชอบด้วยข้อที่จะต้องปฏิบัติ กฎหมายการพิมพ์นี้เป็นใหญ่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอวิงวอนท่านทั้งหลายว่า ในเรื่องเจตนาหรือไม่เจตนาของผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องวินิจฉัยตามตัวบทกฎหมายที่เราปรากฏอยู่ใน พระราชบัญญัติการพิมพ์ที่เสนอมานี้

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรบีดอภิปราย โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือรับรองพร้อมเพรียงกัน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ต่อไปนี้จะให้ลงมติว่าควรจะแก้หรือไม่ควรแก้ ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรแก้ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๕๓ ท่าน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรแก้ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๑๔ ท่าน

เป็นอันว่าไม่แก้

เลขาธิการสภาฯ อ่านว่ามาตรา ๓๙ นายสนิท เจริญรัฐ ขอเติมความว่า "เมื่อสั่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์นั้น ๆ มีลักษณะดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๗ (ก)" ลงต่อท้ายคำว่า "ก็ได้" ในบรรทัดต้นของมาตรา ที่ขอแก้ดังนี้ นายสนิท เจริญรัฐ อธิบายว่าความในมาตรานี้

กว้างเกินไป ไม่มีอะไรยึดเป็นหลักในการที่การจะห้ามมิให้เข้ามา เป็นการปล่อยให้เจ้าหน้าที่ทำงานตามอำเภอใจ ไม่ชอบด้วยความยุติธรรม และอาจก้าวร้าวไปถึงประโยชน์ของต่างประเทศโดยไม่ชอบธรรมก็ได้ จึงขอเพิ่มให้เป็นหลักวินิจฉัยโดยอาศัยความในมาตรา ๑๕ (ก) นั้น

นายเฉลียง ไชยกาล ขอให้ตัดออกทั้งมาตรา หรือมิฉะนั้นให้เติมคำว่า "แต่เจ้าของอาจนำคดีมาสู่ศาล เพื่อให้ศาลสั่งถอนการยึดหรืออายัดได้"

ขุนสุคนธวิทศึกษากร ขอให้ตัดความในวรรค ๒ ของมาตรานี้ออกทั้งวรรค และขอแก้มาตรา ๑๙ นี้ เป็นมาตรา ๑๕

คณะกรรมธิการเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิม แต่ขอแก้คำเพียงเล็กน้อย คือคำว่า "เช่นนั้น" ในวรรคที่ ๒ ให้แก้เป็น "ดังว่านั้น" และคำว่า "เช่นว่านี้" ในวรรคที่ ๓ ให้แก้เป็น "ดังนี้ว่า" เพื่อให้เข้าแบบเดียวกัน นอกจากนั้นให้เปลี่ยนตัวเลขของมาตรานี้เป็นมาตรา ๑๔

นายเฉลียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่าไม่มีประโยชน์ ข้าพเจ้าขอถอนญัตติหมด

ประธานสภาฯ อ่านว่า ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้านอีก จะได้ถือว่ามาตรานี้ได้ผ่านไปแล้ว

เลขาธิการสภาฯ กล่าวว่า มาตรา ๔๐ ไม่มีแก้ไข มาตรา ๔๑ คณะกรรมธิการได้ตกลงแก้ไขเล็กน้อย คือคำว่า "ต่อ" ในบรรทัดที่ ๑ นั้นให้ตัดออก และเลขมาตรา ๒๓. ๒๔. และ ๓๐ ที่อ้างถึงในมาตรานั้น ให้ร่นเข้าไปเป็นมาตรา ๒๒. ๒๓ และ ๒๙ กับเปลี่ยนเลขหมายมาตรานั้นเป็นมาตรา ๔๐

ประธานสภาฯ กล่าวว่า เมื่อไม่มีใครคัดค้าน จะได้ถือว่าผ่านไป

เลขาธิการสภาฯ อ่านว่า มาตรา ๔๒,๔๓ ไม่มีแก้ไข มาตรา ๔๔ คณะกรรมาธิการรายงานว่ามีผู้ขอเสนอแปรญัตติ คือ นายพัก คณะกรรมาธิการไม่ยอมรับ

หลวงวิตรวาทการ กล่าวว่า เท่าที่ได้พิจารณากันมาแล้ว ก็หมดแล้ว มีข้อพิเศษของ นายพักฯ ซึ่งในชั้นเดิมคณะกรรมาธิการไม่ยอมรับ แต่ถ้าที่ประชุมจะยอมรับก็ได้ ขอให้ท่านผู้เสนอชี้แจง

นายพัก ณสงขลา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ข้าพเจ้าได้ขอให้เพิ่มมาตราต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้อีกมาตราหนึ่ง มีข้อความดังนี้ "มาตรา ๔๔ นอกจากโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาชญาแล้ว บรรณาธิการเจ้าของผู้จัดการหนังสือพิมพ์ฉบับใด ทำผิดตามมาตรา ๑๘ (ก) (ข) ไซร้ ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกินพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" ความผิดมาตรา ๘ (ค) คือความผิดในกรณีที่โฆษณาบทประพันธ์ / อันกล่าวความเป็น

ปฏิบัติต่อรัฐบาลต่างประเทศซึ่งมีทางพระราชไมตรีกับสยาม ในเมื่อบทประพันธ์นั้น ๆ น่าจะเป็นเหตุให้กระทบกระเทือนอย่างรุนแรงถึงทางพระราชไมตรีระหว่างรัฐบาลทั้งสองฝ่าย หรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดความบันบ่วนขึ้นในสยาม ในการที่ข้าพเจ้าขอเพิ่มข้อ (๗) คือข้อที่ข้าพเจ้าได้แปรญัตติไว้ในคราวที่แล้ว และมีข้อความดังต่อไปนี้ ในกรณีที่หนังสือพิมพ์ลงข้อความอันเกี่ยวแก่ลัทธิการเมืองหรือลัทธิเศรษฐกิจใด ๆ ได้ผันแปรข้อความใด ๆ ให้ผิดจากความเป็นจริงของลัทธิเหล่านั้น การที่ข้าพเจ้าขอเพิ่มมาตรานี้ขึ้น ก็เกี่ยวด้วยเป็นส่วนหนึ่งแห่งความคำนึงของข้าพเจ้าดังนี้ว่า หนังสือพิมพ์เป็นทางอันหนึ่งที่จะนำประโยชน์มาสู่ประเทศสู่ชาติได้ ซึ่งถ้าหากว่าเราจะนำข้อสำคัญมากล่าวก็คือ ๑ ประโยชน์ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ๒ ประโยชน์ในการเมืองหรือการปกครอง ๓ ประโยชน์ในการค้นคว้า ๔ ประโยชน์ในการบันทึก ๕ ประโยชน์ในทางศีลธรรมภูมิธรรม ก็เมื่อมีการควบคุมเพื่อให้หนังสือพิมพ์นั้น บำเพ็ญในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ บำเพ็ญในกรณียกิจ และเพราะฉะนั้นเราควรจะมีบทบังคับกันทางที่จะทำให้ประโยชน์นั้นเสียไปเพราะเหตุว่าสิ่งใดให้ประโยชน์ สิ่งนั้นจะให้โทษได้ หนังสือพิมพ์ไม่ควรจะให้ความรู้ในสิ่งที่จะให้โทษ ส่วนที่พูดว่าให้ความรู้ที่เป็นโทษก็ย่อมจะเกิดโทษ ข้าพเจ้าจึงได้แปรญัตติไว้ตอนแรก ให้บรรณาธิการมีความรู้พอที่จะให้ประโยชน์ได้ ให้เป็นที่เชื่อถือว่าหนังสือพิมพ์นั้นจะให้ประโยชน์

และให้ตราข้อความเกี่ยวกับความรู้ที่จะให้เกิดประโยชน์ ไม่ใช่จะให้เกิดโทษ แต่ว่าข้อนั้นก็ได้ตกไป พิจารณาตามบทกฎหมายนี้แล้ว ได้มีบทคุ้มครองฉะเพาะเกี่ยวกับเรื่องการปกครอง เป็นข้อใหญ่ เกี่ยวในทางการเมือง คือไม่ให้ลงข้อความอันใดผิดกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนอย่างหนึ่ง และเกี่ยวกับทางพระราชไมตรีอย่างหนึ่ง คุ้มครองภายในกับภายนอก การคุ้มครองเกี่ยวกับทางพระราชไมตรี ส่วนนอกนั้นมีบทลงโทษอยู่อย่างเดียวคือถอนใบอนุญาตขอบรรณาธิการเท่านั้นเอง ถ้าพิจารณาดูตามกฎหมายอาชญาแล้ว กฎหมายนั้นไม่มีบทลงโทษได้ชัดข่าวคราวต่าง ๆ ที่ไม่ดีอาจจะออกจากหนังสือพิมพ์นั้นได้ ข้าพเจ้าจะยกตัวอย่าง เช่นหนังสือพิมพ์ลงข่าว สมมุติว่าเราพิจารณาดูที่หรือว่ามีกฎหมายคุ้มครองหรือไม่ เช่นหนังสือพิมพ์ลงข่าวในเวลานี้ประชาชนชาวสยามโดยมากกำลังเตรียมพร้อมที่จะจับคนยังกฤษฆ่าเสียให้หมด ถ้าหนังสือพิมพ์ฉะบับนั้นเป็นหนังสือพิมพ์สำคัญแลที่ประชาชนนับถือและเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อ กล่าวข้อความอย่างนี้แล้วจะกะทบกรรเทือนอย่างไร แล้วเราดูในกฎหมายอาชญาที่หรือว่ามีกฎหมายอาชญาคุ้มครองหรือไม่จริงว่าอาจจะเป็นโทษร้ายแรงก็เป็นได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงกำหนดเพิ่มมาตรานี้ขึ้นเพื่อให้มีบทลงโทษ เพราะเหตุว่าอาจมีได้ เขาอาจจะยอมเสียเงินตั้งโรงพิมพ์ทำให้มีชื่อเสียง แต่ข้าพเจ้าก็ได้กำหนดไปไว้อย่างน้อยไม่ใช่มากนัก และอีกข้อหนึ่งที่ข้าพเจ้าเติมในข้อ (ค) และ (ง) นั้น

เพื่อให้มีผลบริบูรณ์ และให้หนังสือพิมพ์ทำประโยชน์ให้ครบ อยากจะให้พระราชบัญญัติคุ้มครอง เพื่อให้หนังสือพิมพ์ได้ทำประโยชน์ให้สม ไม่ใช่ลงข่าวที่จะโป้ปดมดเท็จแก่ประชาชน ข้าพเจ้ามุ่งถึงประชาชน จึงได้แปรญัตติ แต่ตอนแรกตกไปแล้ว คงเหลืออยู่ข้อเดียว สุดแต่ที่ประชุมนี้จะรับหรือไม่รับอย่างไร

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ในฉะเพาะคำพูด ความจริงเป็นแต่ตัวอย่าง แทนที่จะพูดว่าอังกฤษ เราจะพูดว่าชาวต่างประเทศไม่ได้หรือ

นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า ขอหนังสือพิมพ์ได้ช่วยกรุณา อย่าไปลงข่าวด้วย

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามที่ท่านสมาชิกเสนอว่ามีประเทศ ก. และคนในประเทศ ก. ไม่พอใจคนในประเทศ ข. และมาลงข่าวกันแกล้งนั้น ข้าพเจ้ามีความเห็นพ้องด้วยอย่างยิ่ง แต่ว่าในข้อนี้จะเป็นการเพิ่มให้หนักลงไป ให้มากกว่า เพราะเหตุว่าหนังสือพิมพ์เมืองเราหรือหนังสือพิมพ์เมืองใดๆ ก็ดี มักจะลงข่าวมากกว่าเรื่องจริงเสมอ เพราะฉะนั้นประเทศที่ถือสัมพันธไมตรีคงจะไม่ถือข่าวตามหนังสือพิมพ์ฉะบับแรกที่ลง อาจจะสืบสวนได้ การลงโทษเช่นนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าจะเป็นการรุนแรงเกินไป เพราะฉะนั้นกฎหมายนี้เพียงแต่ว่าให้มีอำนาจคุ้มครองควบคุมหนังสือพิมพ์ฉะบับนั้นๆ จะปิดก็ได้ หรือว่าจะต่อว่าก็ได้ หรือเรียกมาตั้งสอนก็ได้ คิดว่าเท่านี้บางทีจะพอแล้ว การกระทำเช่นนี้เป็น

การควบคุมและคุ้มครองดีแล้ว แต่อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าเองก็มีความเห็นอย่างนั้นเหมือนกัน แต่เอาแต่เพียงเท่านี้ก็พอแล้ว คำพูดของหนังสือพิมพ์โดยมากเป็นแต่เพียงข้อครั่งคราว เว้นไว้แต่จะมีเจตนาร้าย อย่างนั้นก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง

นายพัก ณสงขลา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้ากล่าวนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้นึกถึงสภาพของหนังสือพิมพ์ปัจจุบัน เราต้องนึกว่าหนังสือพิมพ์จะต้องดีขึ้นทุกวัน ชื่อเสียงของหนังสือพิมพ์จะต้องนิยมของคนขึ้นทุกวัน หนังสือพิมพ์เป็นปากเสียงของประชาชนและเป็นที่นิยมนับถือ ซึ่งต่างประเทศเห็นว่าหนังสือพิมพ์กล่าวเบนทำนองว่าเป็นปากเสียงของประชาชนแล้ว อาจจะมีผลร้ายได้ แต่ที่ประชุมนี้ไม่ตกลงรับก็แล้วแต่

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดชนบุรี กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังรู้สึกเท่าที่ท่านสมาชิกพูดเมื่อกี้นี้เกี่ยวถึงการต่างประเทศว่าคนไทยจะไปจับชาวอังกฤษอะไรเช่นนี้ ถ้าว่ารายงานบันทึกเช่นนี้แล้วย่อมเป็นประวัติการณ์ที่ติดอยู่เรื่อย ๆ ไป ไม่ดีสำหรับสภาฯเรา ข้าพเจ้าขอให้ท่านผู้พูดถอนและอย่าให้ปรากฏในรายงานด้วย

ประธานสภาฯ กล่าวว่า สมาชิกเจ้าของก็ไม่ติดใจแล้ว อันที่ข้าพเจ้าขอและนายกรัฐมนตรีขอเมื่อกี้นี้

นายเฉลิม ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอคัดค้านอย่างสมาชิกนั้น การที่ชักตัวอย่างมาว่าเกิดเหตุเช่นนั้น ไม่มีอะไรลงโทษ ความจริงมีกฎหมายอาชญาลงโทษ นอกจากนั้นในกฎหมายนั้นเองก็ยังมี ดูตามมาตรา ๑๗ นอกจากนั้น ควรจะพิเคราะห์ด้วยประการที่จำคุกหนังสือพิมพ์ที่ทำผิดอยู่แล้ว ว่าการวินิจฉัยในกรรมาธิการของศาลในเรื่องการลงโทษ ขออย่าให้แรงไป

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเพิ่มขึ้นอีกมาตราหนึ่ง โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๑๕ ท่าน

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรจะเพิ่ม โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือรับรอง ๕๓ ท่าน เป็นอันว่าไม่เพิ่ม

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า บัดนี้การพิจารณาวาระที่ ๒ ได้เสร็จสิ้นลงไปแล้ว

นายสนิท เจริญรัฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า ก่อนที่จะลงมติเป็นวาระที่ ๓ ข้าพเจ้ามีความสงสัยในบางสิ่งที่เกี่ยวกับมาตรา ๓๗ ตอนนี้คือเราว่ากัน ๒ ครั้ง ครั้งแรกที่ว่าจะควรแก้มีสมาชิกยกมือยอม ตอนหลังมีว่าไม่ควรแก้หรือแก้ มีสมาชิกยกมือว่าควรแก้ ข้าพเจ้าสงสัยว่าตะแนนเมื่อกี้นี้จะถูกต้องแล้วหรืออย่างไร

ประธานสภาฯ กล่าวว่า นี่เราผ่านมาถึงมาตราอะไรแล้ว ถ้าหากว่าท่านสงสัยในเวลานั้น ก็ควรจะคัดค้านเสีย นี่ก็ผ่านมาแล้ว ข้าพเจ้าขอให้เลยไป

นายเดียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า สำหรับวาระที่ ๓ ข้าพเจ้าขอเสนอว่า ควรจะเลื่อนไปตริตรองดูอีกครั้งหนึ่งก่อน เพราะเหตุว่ามันมีความบกพร่องจริง ๆ ถ้าเราลงมติกันแล้ว.....

นายพัก ณสงขลา ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาครั้งหนึ่งแล้วว่า การออกพระราชบัญญัติการพิมพ์นั้น ควรจะต้องมีบทบัญญัติควบคุมที่จะรักษาประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ และให้หนังสือพิมพ์ได้รับประโยชน์จริง ๆ ควบคุมให้หนังสือพิมพ์ให้ความรู้ที่มีประโยชน์แก่ประชาชน อย่าให้เกิดโทษ เช่นให้ลงข่าวที่เกี่ยวกับความจริง ประโยชน์ในการให้บันเทิง ว่าให้ลงเรื่องของท่านจริง อย่าทำให้ศีลธรรมของประชาชนเสื่อมเสียไป แต่พระราชบัญญัตินั้นคุมครองอันเดียวเกี่ยวกับการปกครองเท่านั้น ไม่ใช่ประสงค์ที่จะควบคุมให้หนังสือพิมพ์ขาดประโยชน์ เพื่อให้มีประโยชน์จริง ๆ เพราะฉะนั้นก็ไม่เห็นที่จะมีประโยชน์อะไรที่จะออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากจะผูกมัดให้ขึ้นตรงต่อรัฐบาล สุดแล้วแต่รัฐบาลจะบีบ การที่จะบีบหรือตัดเสรีภาพนั้นอยู่ที่การออกความเป็นปฏิปักษ์แก่รัฐบาลหรือไม่ อาจจะ

เป็นประโยชน์แก่รัฐบาลก็ได้ รัฐบาลมีนโยบายอย่างนั้น อาจจะเป็นการดีแก่รัฐบาลก็ได้ การที่ข้าพเจ้าแปรญัตติมาตั้งแต่ต้น ไม่ใช่หมายความว่าจะตัดเสรีภาพ อิสรภาพ หนังสือพิมพ์เสียเลย แต่เราเข้าใจเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ผิด แต่ไม่นึกถึงว่าการที่ให้อยู่ในกรอบนั้นเพื่อประโยชน์อะไร เรื่องความเห็นเป็นอีกอย่างหนึ่ง หนังสือพิมพ์นั้นให้ความเห็นของประชาชนซึ่งมาจากประชาชน เพื่อรัฐบาลจะได้รู้ว่าเขามีของประชาชนเป็นอย่างไร และเพื่อปฏิบัติตาม หนังสือพิมพ์นอกจากนี้แล้วยังบำเพ็ญอย่างอื่นอีก การให้ความรู้และให้อะไร ๆ นั้น แต่เมื่อคุ้มครองไม่ครบเช่นนี้ ข้าพเจ้าก็เห็นว่าควรจะรอเข้าไว้ก่อน จึงเป็นอย่างที่สมาชิกเสนอว่าให้รอไว้ก่อน

นายสนิท เจริญรัฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า ความสงสัยของข้าพเจ้าในมาตรา ๓๙ เป็นอันว่าไม่มีประโยชน์ในการที่จะคัดค้านกฎหมายนี้แล้ว ข้าพเจ้าขอกราบเรียนตามความรู้สึกของข้าพเจ้าไว้ต่อเจ้าคุณนายกรัฐมนตรีว่า คำอภิปรายในข้อเท็จจริง ในทางการของหนังสือพิมพ์นั้น ดังข้าพเจ้าได้สืบสวนดูและเมื่อเห็นอย่างที่ข้าพเจ้ากราบเรียนมานั้น ข้าพเจ้าหวังใจว่าในไม่ช้าท่านคงจะขอแก้เป็นพระราชบัญญัติแก้ไขในมาตรา ๓๙ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อเห็นแก่ความยุติธรรมของผู้ซึ่งไม่ได้ทำผิดเอามาเป็นผิดในฐานตัวการ ดังข้าพเจ้าได้กราบเรียนมาแล้ว

นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า ข้าพเจ้าเป็นเสมอแต่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเป็นสมาชิกผู้หนึ่งในที่นี้ ข้าพเจ้าไม่มีอำนาจที่จะไปสั่งเสียให้แก้ไขอะไรได้ต่อไป เมื่อสมาชิกส่วนมากเขาลงมติว่าบทบัญญัติข้อนี้เป็นอันใช้ได้ ก็ต้องเป็นอันใช้ได้ ข้าพเจ้าไม่มีอำนาจพอที่จะไปทำลบล้างอำนาจของสภาฯได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอตัว

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ก่อนที่เราจะผ่านพระราชบัญญัติการพิมพ์นี้ไปปรึกษาในวาระที่ ๓ ข้าพเจ้ามีความสังเกตอย่างหนึ่ง คือเมื่อเราเริ่มปรึกษาพระราชบัญญัติการพิมพ์นี้มาแล้ว ได้สังเกตเห็นหนังสือพิมพ์โดยมากได้แสดงความเห็นเป็นการกระทบกระแทกแก่สมาชิกและกรรมาธิการบางท่าน ในความรู้สึกอันจริงใจของข้าพเจ้า สมาชิกก็ดี กรรมาธิการก็ดี ต่างก็ได้กระทำหน้าที่ของตนโดยความบริสุทธิ์ใจจริงแท้ๆ เป็นงานของความเห็นเมื่อสมาชิกผู้ใดและกรรมาธิการผู้ใดมีความเห็นอย่างไรก็แสดงออกมาต่อหน้าสภาฯนี้ โดยความบริสุทธิ์ใจจริงของตนเอง แต่หนังสือพิมพ์โดยถือว่าตนจะหมุนปากกาไปอย่างใดก็ได้ จึงได้นำมาลงเป็นการกระทบกระแทกเป็นการส่วนตัว พูดถึงหนังสือพิมพ์ต้องทำหน้าที่เป็นกลาง ต้องทำหน้าที่เพื่อประชาชน ก็เมื่อเช่นนั้นหนังสือพิมพ์ไม่ควรจะถือโอกาสในการปรึกษาพระราชบัญญัติเป็นการกระทบกระแทกแก่สมาชิกและกรรมาธิการอย่างไร นี่เราจะมองเห็นศีลธรรมของหนังสือพิมพ์อย่างง่าย โดย

ฉะเพาะอย่างยิ่งในหนังสือพิมพ์ที่พูดกระแทกกระทั้นนั้น หนังสือพิมพ์นั้นควรทำหน้าที่เป็นกลาง การที่แสดงความคิดความเห็นอย่างไรก็อย่าให้เป็นการส่วนตัว ขอให้ระลึกถึงเหตุผลและหลักการ ในสภา ฯ นี้เรามีอำนาจที่จะควบคุมหนังสือพิมพ์ ขอให้สภา ฯ นี้กำชับหนังสือพิมพ์ว่าในเรื่องพระราชบัญญัตินี้ ขอให้เป็นการที่ลงความเห็นเป็นกลางจริง ๆ และขออย่าให้พูดอะไรไปในทางซึ่งจะเป็นการส่วนตัว แม้ว่าข้าพเจ้าพูดนี้จะต้องถูกด่าจากหนังสือพิมพ์ก็ตาม แต่ข้าพเจ้าพูดในฐานะคนกลาง และได้รับคำด่านั้นแล้ว

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ในการที่จะลงมติรับรองครั้งสุดท้ายนี้ มีสมาชิกเสนอความเห็นว่าอย่าเพิ่งลงมติ ให้รอไว้ก่อน เพื่อจะได้มีโอกาสแก้ไขมาตราที่เป็นปัญหาต่อไป

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ตามธรรมดาก็แก้ไขไม่ได้ ถ้าหากว่าจะรอไว้ก่อนจะออกได้ก็ต้องเลยสมัยประชุมนี้ไป

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ให้รอไว้ก่อนยังไม่ลงมติในวาระที่ ๓ หมายความว่าเราจะแก้ไขก็ไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ได้ จะเอาก็เอา จะไม่เอาก็ไม่เอาเลย ควรจะให้ลื่นไป

ร.อ. หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ร.น. กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอแสดงข้อสังเกตสักหน่อย เพื่อจะไม่ให้เสียเวลาของสภานี้โดยเปล่าประโยชน์ ในการที่จะลงมติรับวาระที่ ๓ นั้นก็มีปัญหาอยู่แต่เพียงว่าจะยอมให้กฎหมาย

ฉะบับนี้ออกประกาศใช้หรือไม่ คือว่ามีไม่โอกาสที่จะทำกันใหม่หรือกิปรายกันอีก ฉะเพาะปัญหาเรื่องนี้เราจะตกลงกันง่าย ๆ ว่า ทุก ๆ ท่านและตลอดทั้งหนังสือพิมพ์ก็หวังเพื่อจะให้สิทธิและเสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น ปัญหาที่เราจะตรึกตรองอยู่ทว่าจะเอาหรือไม่ เมื่อที่ประชุมนี้ตกลงจะไม่เอาแล้วละก็ต้องใช้พระราชบัญญัติฉะบับเก่าไป เป็นการตกหนักกว่านอก สิทธิซึ่งเราควรจะได้ในวันนี้ก็จะไปได้ในวันพรุ่งนี้เลย

นายเดียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ก็ไม่มีความประสงค์อะไรเลย เพราะเห็นว่ามีผิดอยู่ มีบกพร่องจริง ๆ บางคนจะเห็นว่าเขียนชื่อไปติดตรางจริง ๆ ความประสงค์ของข้อบังคับคือ สำหรับวาระที่ ๓ มีอยู่ว่าเราจะต้องไปตรึกตรองอีกครั้งว่าควรจะออกหรือไม่ ถ้าแม้ว่าจะออกจะได้ประโยชน์หรือไม่ ข้าพเจ้ามีความประสงค์อย่างนี้

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ตามข้อบังคับข้อ ๒๖ มีว่า ในการพิจารณาวาระที่ ๓ ให้ปรึกษาแต่ข้อเดียวว่า ร่างที่แก้ไขเพิ่มเติมตกลงกันแล้วนั้น จะออกเป็นพระราชบัญญัติได้หรือไม่

นายเดียง ไชยกาล ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ก็หมายความว่าอย่างนั้น บัดนี้มีปัญหาว่า เท่าที่ไม่ควรก็เพราะว่ามาตรา ๓๘ ยังมีปัญหาอยู่

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ข้าพเจ้าจะให้ลงมติว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ควรจะออกเป็นพระราชบัญญัติบังคับได้หรือไม่ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะออกเป็นกฎหมายใช้บังคับได้ โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือรับรองเป็นส่วนมาก

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ข้าพเจ้าอยากจะขอเสนอให้ที่ประชุมทราบก่อนที่จะปิดประชุมว่าในเรื่องการชุบชิบของหนังสือพิมพ์นั้น อยู่ในหน้าที่ของเลขาธิการอยู่แล้ว เมื่อสมาชิกเสนอว่าสภาฯ นี้เราควรจะแจ้งเรื่องการกล่าวเสียดสีของหนังสือพิมพ์ให้หนังสือพิมพ์ที่กล่าวไม่เป็นกลางทราบ ที่จริงเป็นหน้าที่ของเลขาธิการสภาฯ ถ้ามีการเสียดสีเช่นนั้นเกิดขึ้น ถ้าหากว่าสมาชิกเข้าใจว่าหนังสือพิมพ์ฉบับใดเสียดสีเห็นสมควรจะต่อว่า เลขาธิการสภาฯ ก็จะต่อว่าให้

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ในนามของคณะกรรมาธิการข้าพเจ้าขอชี้แจงว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์นี้คณะกรรมาธิการขอกข้ามาก ที่ข้าพเจ้าใช้คำว่าขอกข้ามากนั้น คือว่าตามที่ถูกกล่าวมาแล้วนั้น คือว่ารัฐบาลทำมาดีๆ สมาชิกสภาฯ ตั้งใจดี แต่คณะกรรมาธิการนั้นใจยักษ์ใจมารในเรื่องนี้ข้าพเจ้าไม่ร้องขอให้ต่อว่า อยากจะขอแถลงให้ที่ประชุมทราบเป็นครั้งสุดท้ายว่า คณะกรรมาธิการไม่ได้ทำให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ใดเลย อีกประการหนึ่ง โดยฉะเพาะตัวข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าถูกว่าจนถึงกับว่า ข้าพเจ้าลืมตัวของตัวเอง ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเมื่อสภาฯ

ใช้ข้าพเจ้าทำอะไรแล้ว ข้าพเจ้าก็ไม่นึกถึงว่าข้าพเจ้าเคยเป็นอะไร หรือมีพวกพ้องอะไรอยู่ ข้าพเจ้ารับว่ากรรมาธิการนี้กระทำการโดยสุจริต ข้าพเจ้าขอให้สภาฯ รับรองความสุจริตอันนี้

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าคณะกรรมาธิการชุดนี้กระทำการโดยสุจริต โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือรับรองพร้อมเพรียงกัน

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ต่อไปนี้ ระเบียบวาระที่เสนอไปแล้วยังมีค้างมาก เพราะฉะนั้นจึงใคร่จะขอความเห็นต่อที่ประชุมว่า คืนวันนี้ ๒ ทุ่มจะมีการประชุมอีก จะขัดข้องหรือไม่

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี กล่าวว่า ข้าพเจ้ามีความเห็นจะให้ปรึกษาระเบียบวาระที่ค้าง ตั้งแต่ ๑๕ นาฬิกาครึ่ง จะเอากลางคืนเห็นจะไม่ได้ผลแน่

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ที่เสนอกลางคืนนี้ สมาชิกของเรามาทำงานอยู่มาก

ด. เทียม ศรีพิสิฐ ผู้แทนราษฎรจังหวัดนครปฐม กล่าวว่า ข้าพเจ้าใคร่จะให้ประธานฯ ถามสมาชิกดูว่า ควรให้เป็นเวลา ๑๕ นาฬิกา หรือ ๒ ทุ่ม แต่ข้าพเจ้าชอบใจเวลา ๑๕ นาฬิกาครึ่ง

ประธานสภาฯ กล่าวว่า ตกลงว่าในเวลาที่จะเพิ่มนี้ รัฐบาลขอแต่เพียงว่า ขอให้ตอบกระทู้ที่ค้างทั้งหมดเท่านั้น เพราะฉะนั้น

ในเรื่องเวลา ท่านผู้ใดเห็นว่าจะเป็น ๑๕ นาฬิกาครึ่ง โปรดยกมือขึ้น.....

ร.ต. ถัด รัตนพันธุ์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่ชอบทั้ง ๒ อย่าง เพราะเวลานี้ก็ทรมานกันเกือบตายแล้ว ตั้งแต่ ๙ นาฬิกาไม่หยุดหย่อน จะเป็น ๑๕ นาฬิกา หรือกลางคืนอะไรก็ตาม ข้าพเจ้าไม่ชอบเลย เพราะเราจะมาตายกันเสียเปล่า ๆ จริงอยู่รักชาติ แต่เราจะเลยไป ข้าพเจ้าเข้าใจว่าจะเป็นบ่ายหรือกลางคืน ก็คงไม่ครบองค์ประชุม เพราะข้าพเจ้าคนหนึ่งละต้องขาด

หลวงวรนิติปรีชา ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนคร กล่าวว่า ถ้าจะตอบกระทู้แล้ว ก็ให้เลื่อนเวลาไปอีก ๓ ชั่วโมงก็พอ ให้ต่อกันเสียดีกว่า

นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า ในการที่จริงเราเสียเวลาอยู่นี่มาก ทำให้การงานคั่งค้างมาก เพราะฉะนั้นจึงเป็นเช่นนี้ ข้าพเจ้าไม่มีเวลาว่างเลย ต้องประชุมทางนี้ แล้วไปประชุมทางคณะรัฐมนตรี ยังต้องไปประชุมกับทหาร เมื่อคืนนี้ถึง ๒ ยามเศษ เพราะฉะนั้นก็หนักอยู่แล้ว ขอให้เห็นใจ เรื่องพระราชบัญญัตินี้ยังไม่สำคัญเอาไว้เวลาประชุมวิสามัญก็ได้ ข้าพเจ้าเห็นว่าเสียวนี้วิงจนเกือบจะตกร่องอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นขอให้รอไว้บ้าง

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า วันนี้ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเพิ่มเวลาประชุมกันอีกครั้งหนึ่ง โปรดยกมือขึ้น

ไม่มีสมาชิกยกมือเลย

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า แปลว่าวันนี้ไม่ต้องประชุมกันอีก

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา

ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์

หลวงพิพัฒพลกาย

บุญแถม ปิตยานนท์

ชุนประเจตดรุณพันธ์

นายมนูญ บริสุทธิ

ไสว อินทรประชา

เลมียด หงสประภาส

ทองกระจาย รัชตะวรรณ

ตรวจแล้ว ๒๗/๕/๗๗

นายปพาฬ บุญ–หลง

ประเสริฐ บัทมะสุคนธ์

สนั่น ประวาหะนาวิน

ประสิทธิ ศรีสุชาต

บุญช่วย สุคนธมัต

นายศิริ อินทร

ผู้จดรายงาน

พระยาเทพหัสดิน

หลวงคหกรรมบดี

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พิมพ์ที่กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร